

LukSitko^{2 / 2018}

Moniammatillinen aikakauslehti oppimisvaikeuksista ja erilaisesta oppijuudesta

Lukiokoulutus uudistuu

**Airi Valkama –
lukiongelman
unilukkari**
sivu 20

**Työ
sujuvaksi!**
sivu 28

**Monilukutaito –
aikamme lukutaito**
sivu 18

LukSitko

2 / 2018

Pääkirjoitus	Muutoksia ja suunnitelmia - <i>Sarianna Reinikainen</i>	3
Erilaisten oppijoiden liiton kuulumisia	Tehdään sydämellä ja ammattitaidolla! - <i>Jussi Pihkala</i>	4
	Uutisia	5
	Lukilähtetilat auttaa omalla tarinallaan - <i>Mimosa Lindström</i>	8
Oppiminen	Lukiokoulutus uudistuu - <i>Tiina Silander</i>	10
	Uusi lukiolakiehdotus huolettaa ja ilahduttaa erityisopettajia - <i>Asta Kurhila, Marjaana Tallgren</i>	14
	Lukion erityisopettajan arki - <i>Asta Kurhila, Marjaana Tallgren</i>	16
	Monilukutaito - aikamme lukutaito - <i>Kristiina Kumpulainen</i>	18
Henkilöt	Airi Valkama – lukiongelman unilukkari - <i>Anneli Kajanto</i>	20
	ALLVAR-palkinto 2018 professori Leena Holopaiselle	24
	Rakkaat, haastavat lapsemme – tukea tarvitaan! - <i>Anita Wendelin</i>	25
Työ sujuvaksi	Kun töissä takkuu, eikä mikään suju - <i>Anita Wendelin</i>	28
	SOL Palvelut Oy sai paljon hyötyä Oppi-va -hankkeelta	29
Kirjat ja sovellukset	Kirjat ja sovellukset	32
På svenska	Satsar på jobbet med hjärta och yrkeskunskap! - <i>Jussi Pihkala</i>	35

LukSitko ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Julkaisija ja tilaukset

Erilaisten oppijoiden liitto ry

Tilaushinta

Vuosikerta 20 €. Tilaus sisältää paperilehden ja samansisältöisen verkkolehden pdf-versiona.

Yhteystiedot

Erilaisten oppijoiden liitto ry
Vuorikatu 16 A 1
00100 Helsinki
p. 050 577 7299

Vastaava päätoimittaja

Sarianna Reinikainen
sarianna.reinikainen@erilaistenoppijoidenliitto.fi
p. 044 300 9693

Toimitussihteeri

Anita Wendelin
p. 045 156 1981
anita.wendelin@erilaistenoppijoidenliitto.fi

Toimituskunta

Pirjo Corell
Mimosa Lindström
Susanna Maijanen
Sarianna Reinikainen
Anita Wendelin

Paino Printmoore Oy

Käännökset ruotsiksi Susanna Gulin

Ulkoasu ja taitto Maene Oy

ISSN 1796-0665

Muutoksia ja suunnitelmia

Tervehdys LukSitkon lukijat!

Vuonna 2018 Erilaisten oppijoiden liitossa on eletty muutosten aikaa. Se on – kuten muutokset usein – aiheuttanut monenlaisia tunteita huolesta ja epävarmuudesta innostukseen ja toimintatarmoon, jälkimmäisten onneksi kasvaessa ja vahvistuessa.

Myös yhteiskunnassa laajemmin on meneillään useita isoja muutoksia, joilla on vaikutuksensa erilaisiin oppijoihin. Näitä ovat muun muassa esiopetuksen varhentaminen, ammatillisen ja lukiokoulutuksen uudistukset, työelämän muutokset, sekä meitä kaikkia koskettava toimintaympäristön ja palvelujen digitalisoituminen. Muutosten keskellä – tulevaa ennakoiden ja ratkaisuihin vaikuttaen – erilaisten oppijoiden näkökulman esiin tuominen on tärkein tehtävämme. Parhaiden toimintamuotojen löytäminen tai politiikassa tehtäviin päätöksiin vaikuttaminen ei ole välttämättä helppoa, mutta hihat on kääritty, ja haasteet odottavat taklaamista!

Erilaisen oppijuuden kysymyksissä tekemisen tarve ei siis näillä näkymin lähivuosina eikä pidemmänkään ajan kuluessa vähene. Kysymys on ennen kaikkea siitä, mihin minäkin hetkenä keskitytään, mihin resurssit riittävät ja miten niitä saadaan lisää. Tänä syksynä olemme muun muassa kouluttaneet varhaiskasvatuksen ja opetusalan ammattilaisia, yritysten edustajia, järjestön vapaaehtoistoimijoita ja nuoria kokemusasiantuntijoita. Olemme kehittäneet aikuisten yksilöllisen tuen ja ohjauksen mallia ja edistäneet sen käyttöönottoa eri puolilla Suomea sekä kehittäneet kouluissa ja oppilaitoksissa toteutettavaa Oppimispaikka -mallia. Olemme tehneet pohjoismaista yhteistyötä järjestämällä kokoukset erikseen pohjoismaisten sisarjärjestöjen edustajille ja niiden nuorille vapaaehtoistoimijoille. Olemme antaneet lausuntoja lakien ja uudistusten valmisteluun sekä osallistuneet työskentelyyn työryhmissä ja neuvottelukunnissa tuoden niihin erilaisten oppijoiden näkökulman. Jäsenyhdistyksissä on annettu vertaistukea, järjestetty monenlaista toimintaa ja tapahtumia sekä vaikutettu paikallisesti erilaisiin oppijoihin koskeviin asioihin.

Tänä vuonna Erilaisten oppijoiden liitossa on myös työstetty strategiaa vuosille 2019–23. Sitä on tehty laajalla joukolla, miettimällä, miltä maailma ja ympäristö lähivuosina erilaisten oppijoiden näkökulmasta näyttää, mihin

uskomme ja mitä toivomme, mihin meitä kattojärjestönä ja paikallisyhdistyksinä tarvitaan, ketkä ovat työssämme tärkeät yhteistyökumppanit, ja mihin meidän tulee nyt ja tulevaisuudessa toiminnassamme keskittyä. Strategiasta järjestömme saa lähivuosille yhteiset askelmerkit resurssien ja toiminnan suuntaamiselle. Päämäärähän on myös yhteinen: yhteiskunta, jossa kaikenlaiset oppijat saavat tarvitsemaansa tukea ja siten vahvuutensa ja lahjakkuutensa täysimääräisesti käyttöön.

Tänä syksynä toteutamme myös kauan kaivatun Erilaisten oppijoiden liiton verkkosivujen uudistuksen.

Uudesta sivustosta tulee yksi kokonaisuus, eli myös Oppimisen apuvälinekeskuksen sisältö integroidaan osaksi uutta sivustoa. Toivomme uuden sivuston sisältöineen ja toimintoineen tavoittavan teidät kaikki LukSitkon lukijat, samoin kuin muut oppimisessaan ja työssään tietoa ja tukea tarvitsevat. Haluamme tehdä

sivustosta kiinnostavan, monipuolisen, palvelevan ja helppokäyttöisen, ja tarjota sitä kautta myös mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa. Tavoitteenamme on tehdä sivusto, jolla tekee mieli vierailla usein, ja jolta voi jakaa mielenkiintoista sisältöä somemaailmaan.

Viime keväänä Erilaisten oppijoiden liiton perustajajäsen **Airi Valkama** jätti luottamustehtävänsä puheenjohtajana 17 vuoden jälkeen. Lämmin kiitos Airi pitkäjänteisestä ja merkittävästä työstä, jota olet tehnyt erilaisten oppijoiden ja järjestömme hyväksi! Nyt sinulla on aikaa kaikelle sille, mikä on menneinä vuosina jäänyt erilaisten oppijoiden tarpeiden ja toiveiden jälkeen toissijaiseksi. Siispä onnea ja iloa uuteen elämänvaiheeseen koko henkilöstön, hallituksen, vapaaehtoistoimijoiden ja kaikkien erilaisten oppijoiden puolesta!

Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin keväällä 2018 opetusneuvos **Jussi Pihkala** Opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työssään valtionhallinnossa Jussi osallistuu aitiopaikalla useisiin oppimista ja koulutusta koskeviin suunnitteluun ja päätöksenteon prosesseihin, ja hänestä saimme laaja-alaisesti asiaa tuntevan ja järjestötyötä arvostavan vaikuttajan toimintaamme.

Luottavaisin mielin ja hyvään kehitykseen uskoen jatkamme siis työskentelyä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Tunnelmallista joulunaikaa ja hyvää uutta vuotta 2019!

Tehdään sydämellä ja ammattitaidolla!

Erilaisten oppijoiden liiton puheenjohtaja **Jussi Pihkala** rentoutuu mökillä halonhakkuussa ja puita istuttamalla, saattaa häneen törmätä myös lenkkipölyllä. Arkityö Opetus- ja kulttuuriministeriössä opetusneuvoksena pitää hänet hyvin kartalla missä Suomessa mennään oppimisen toimialalla ja mitä on tulossa. Sitä tietotaitoa hän tuo myös Erilaisten oppijoiden liittoon ja uuteen strategiaan, jota on työstetty koko syksyn ajan.

”Tämä puheenjohtajuus on alkanut erinomaisesti. Jonkin verran tunsin Erilaisten oppijoiden liittoa etukäteen, mutta nyt olen totta kai päässyt paljon syvemmälle ja tutustunut toimijoihin. On ollut myös hienoa päästä aloittamaan tämä luottamustoimi tässä yhteiskunnallisessa muutosvaiheessa. Maailma muuttuu nopeasti ja olemme syksyn strategiatyössä työstäneet toimintamme suuntaa, arvoja ja visiota viiden vuoden päähän.”

Pihkala nostaa strategiatyöstä esiin neljä keskeistä asiaa.

”Mitä toimintaa voimme vähentää, mistä voimme luopua kokonaan, mitä olemassa olevaa voi vahvistaa ja mitä uutta pitää luoda. Eli haetaan niitä kärkiä, joilla mennään eteenpäin ottaen huomioon ne rajalliset resurssit, jotka ovat aika niukat.”

Yhteistyö alueyhdistysten kanssa on kehittämisen tärkeimpiä osa-alueita.

”Alueyhdistysten ääni kuuluu strategiatyössä ja niin pitääkin. Tämä ei ole minkään pienen piirin asia. Osallistamista ja aktiivista vuorovaikutusta tarvitaan, jotta koemme olevamme yksi kokonaisuus.”

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on myös keskeinen ja innostava kehittämisen kohde Erilaisten oppijoiden liitossa.

”Oppimisvaikeudet koskettavat 10-20% väestöstä. Me haluamme jatkossa yhä voimakkaammin tuoda esiin päättäjille sen, mitä se tarkoittaa ja mitä tulee tehdä, jotta esimerkiksi tuen saanti toteutuu yhdenvertai-

sesti eri puolilla Suomea.”

Entä mikä on ollut suurin ilon aihe Erilaisten oppijoiden liiton toiminnassa?

”Nähdä se osaaminen, jota täällä on. Ja se intohimo, jolla tätä työtä eri puolilla tehdään. Se, että ollaan sydämellä mukana tässä toiminnassa. Nämä ovat tärkeitä asioita.”

Pohjoismaiden lukijärjestöt Helsingissä

Syyskuun lopussa saimme vieraaksemme Pohjoismaiden lukijärjestöjen edustajia Islannista, Tanskasta, Norjasta, Färsaarilta ja Ruotsista.

Viikonlopun aikana jaettiin eri maiden tietoja, taitoja ja kokemuksia sekä kerroimme Erilaisten oppijoiden liiton ja aluejärjestöjen toiminnasta Suomessa. Lukivaikeuden testaamisesta luennoi professori **Leena Holopainen**. Jokavuotisen tapahtuman järjestäjänä oli tänä vuonna Suomi.

Pohjoismaiden nuorten tapaaminen

Lokakuussa Erilaisten oppijoiden liiton NEO eli Nuoret erilaiset oppijat saivat ilon ja kunnian järjestää pohjoismaiden nuorten tapaamisen. Ruskaiseen Helsinkiin saapui kahdeksan nuorta Ruotsista, Tanskasta ja Norjasta sekä yksi norjalaisen Dysleksi Norgen

työntekijä. Suomalaisia nuoria vapaaehtoisia oli viisi, jotka suunnittelivat ja toteuttivat tapaamisen yhdessä nuorisosihteerin kanssa.

Viikonlopun tapaamiseen kuului asiasisällön lisäksi opastettu kierros Suomenlinnassa, mukavia iltoja hyvän ruuan äärellä helsinkiläisissä ravintoloissa, leikkejä ja tutustumista.

Raija Leskisen luennolla opittiin oppimistyyleistä ja ”Learning cafe” -työpajassa pohdittiin ryhmissä oppimisvaikeuksien tuomia haasteita, tuen tarvetta ja saamista sekä omia vahvuuksia oppijana. Kaikki osallistuneet maat pitivät esitelmän omasta yhdistyksestään ja tiivis viikonloppu opetti paljon muiden maiden tavoista ottaa oppimisvaikeudet huomioon sekä miten lukiyhdistykset toimivat muissa Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden lukijärjestöjen edustajat tapasivat syyskuussa Helsingissä. Suomen edustajat kokouksessa olivat Markku Koski Varsinais-Suomen Dysleksiasta (oik.) ja Erilaisten oppijoiden liiton kunniapuheenjohtaja Airi Valkama.

Nuoret erilaiset oppijat eli NEO:n aktiivit järjestivät Pohjoismaiden lukijärjestöjen nuorten tapaamisen lokakuussa.

OAJ:n tasa-arvoisen koulutuksen viestikapula kävi Erilaisten oppijoiden liitossa

OAJ eli Opetusalan Ammattijärjestö on kantanut vahvaa huolta oppimistulosten erojen kasvusta ja siitä, että kaikilla väestöryhmillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia kouluttautumiseen. Kampanja tasa-arvoisen koulutuksen puolesta alkoi keväällä 2016, kun OAJ julkaisi tasa-arvon tiekartan ja laittoi liikkeelle tasa-arvoisen koulutuksen viestikapulan.

Syyskuussa Erilaisten oppijoiden toiminnanjohtaja **Sarianna Reinikainen** otti viestikapulan vastaan Securitaksen henkilöstöpäällikkö **Katja Soiviolta**.

”Koulutuksen tasa-arvossa riittää liitolla vielä tekemistä, vaikka paljon hyvää on jo saatu aikaan. Lukioihin on saatu lisää opinto-ohjausta ja erityistä tukea, mutta sähköiset oppimisympäristöt ja itsenäinen opiskelu voivat tuottaa vaikeuksia erityisesti nuorille, joilla on oppimisvaikeus”, Reinikainen nosti esiin.

Marraskuussa Erilaisten oppijoiden liiton valtakunnallisessa verkostotapaamisessa viestikapula jatkoi matkaansa Vanhempainliittoon.

Tasa-arvon viestiä ovat tähän mennessä kuljetta-

neet Kuntaliitto, Seta, Syl ja Samok, Moniheli, Stadin osaamiskeskus, Securitas ja Erilaisten oppijoiden liitto ja ankkurisuuden hoitaa Vanhempainliitto, kun kampanja päättyy tämän vuoden lopussa.

Sarianna Reinikainen sai OAJ:n tasa-arvoisen koulutuksen viestikapulan Securitaksen henkilöstöpäällikkö Katja Soiviolta syyskuussa.

Vanhempainliiton toiminnanjohtaja Ulla Siimes ja puheenjohtaja Johanna Laisaari ottivat vastaan OAJ:n tasa-arvoisen koulutuksen viestikapulan Erilaisten oppijoiden liiton valtakunnallisessa verkostotapaamisessa 7.11.2018 toiminnanjohtaja Sarianna Reinikaiselta.

Lukutaitofoorumista Lukuliike-kampanjaan

Opetusministeri **Sanni Grahn-Laasonen** asetti reilu vuosi sitten kansallisen lukutaitofoorumin vastaamaan lukutaidon ja lukuinnon heikkenemiseen. Foorumin tehtävänä oli laatia suuntaviivat lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisharrastuksen kehittämiseksi ja se kokosi laajasti yhteen lukutaidon asiantuntijoita ja aiheen parissa toimivia tahoja. Erilaisten oppijoiden liiton toiminnanjohtaja Sarianna Reinikainen oli yksi Lukutaitofoorumin asiantuntijoista.

”Lukutaitofoorumi sai tehtävänsä valmiiksi ja suuntaviivat on laadittu. Tavoitteena on innostaa lapsia ja nuoria lukemaan ja samalla kannustaa lasten läheisiä lukemisen tueksi”, kertoo Sarianna Reinikainen.

Lisäksi Lukutaitofoorumissa haluttiin vahvistaa

ammattilaisten osaamista ja yhteistyötä ja luoda lukemista edistävät rakenteet.

”Minulle oli tärkeää saada mukaan suuntaviivoihin erilaisen oppijuuden tunnistaminen ja tuki riittävin voimavaroin sekä se, että parannamme monimuotoisten, monikanavaisten ja selkokielisten tekstien saatavuutta”, painottaa Reinikainen.

Lukutaitofoorumin valmistelemaat etenemisedotukset ja suuntaviivat julkistettiin syyskuussa 2018, samalla käynnistyi Lukuliike -kampanja, jolla halutaan edistää lukuintoa ja vahvistaa lukutaitoa.

Lasten- ja nuorten lukutaidon kehittämisen suuntaviivat löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta lukuliike.fi

Valtakunnallinen verkostotapaaminen kokosi yhteen ammattilaisia

Erilaisten oppijoiden liiton valtakunnallinen verkostotapaaminen kokosi yhteen lähes sata opetus- ja kasvatustalan sekä järjestötyön ammattilaista marraskuiseen Helsinkiin. Suomen Diakoniaopistolla pidetyssä päivässä käytiin laajasti läpi oppimiseen liittyviä haasteita eri ikävaiheissa niin Opetus- ja kulttuuriministeriön kuin erilaisen oppijan että ammattilaisen näkökulmasta.

Työpajoissa sai vinkkejä aikuisten perustaitojen harjoitteluun lukemisessa, kirjoittamisessa ja matematiikassa sekä erilaisten digitaalisten sovellusten käyttöön. Varhaiskasvatuksen työpajassa nostettiin esiin keinoja tunnistaa oppimisvaikeus ajoissa. Murikka-opisto toi vahvasti esiin työelämän digitaaliset vaatimukset ja haasteet eri alojen ammattilaisille.

Yleisön sai hiirenhiljaiseksi Marjo Nurmi Murikka-opistosta ja Kai Hyryn kangas Harjavallan Puustellista esityksellään ”Insinöörimaan uudet haasteet – osaako työelämä hyödyntää?”.

Lukilähettiläs auttaa omalla tarinallaan

Tänä syksynä Erilaisten oppijoiden liiton NEO:ssa eli nuoret erilaiset oppijat toiminnassa koulutetaan jälleen uusia lukilähettiläitä.

Kolmen viikonlopun koulutuskokonaisuudessa osallistujat saavat tietoa oppimisvaikeuksista, tuesta, erityisopetuksesta, lukitestauksesta, oppimistyyleistä ja tarinankerronnasta sekä vertaistukea, esiintymistaitoja ja, mikä ehkä tärkeintä, uusia ystäviä ympäri Suomea.

Koulutuksen kahdeksan osallistujaa tulevat Rovaniemeltä, Kouvolasta, Joensuusta, Turusta ja Helsingistä. Kaksi viikonloppua on jo takana ja marraskuussa harjoitellaan vielä esiintymistä **Soila Valkaman** ja **Jusu Lounelan** esiintymiskoulussa.

Oppimistyylejä ja tarinankerrontaa

Koulutuskokonaisuus alkoi syyskuussa oppimistyyliasiantuntija **Raija Leskisen** osallistavalla luennolla.

Osallistujat saivat oppia itsestään ja oppimistyylistään luennon lomassa tehtyjen tehtävien avulla. Tuntemalla oman oppimistyylinsä voi yllättävän pienillä asioilla vaikuttaa omaan oppimiseensa esimerkiksi luomalla itselle sopivan tilan opiskella.

Toisena koulutuspäivänä tutustuttiin tarinankerrontaan tarinapajassa. Erilaisten oppijoiden liiton viestintä-

vastaava ja dramaturgi **Anita Wendelin** luotsasi osallistujat tarinankerronnan maailmaan ja osallistujat saivat aloittaa oman lukitarinansa koostamisen. Jokainen sai päivän aikana kokemuksen siitä, millaista on kertoa oma tarinansa muille.

Oppia voi rennosti keskustellen

Toinen koulutusviikonloppu lokakuussa tarjosi lisää tietoa muun muassa oppimisvaikeuksista, tuesta, oppimisvaikeuksien vaikutuksesta itsetuntoon ja lukitestauksesta erityisopettaja **Pauli Sarsaman** luennolla. Toisena päivänä tutustuttiin oppimisen tuen välineisiin ja sovelluksiin Erilaisten oppijoiden liiton oppimisen tuen asiantuntija **Susanna Maijasen** kanssa.

Osallistujilta tuli runsaasti positiivista palautetta siitä, että kouluttajat ovat käsitelleet asioita rennosti keskustellen ja osallistamalla konkreettisesti ilman väsyttävää pönötystä.

”Olin oikeasti erittäin hyvilläni siitä, että kouluttajien kanssa on ollut niin rento olo”, kertoi kouvolaalainen **Henna Hännikäinen**.

Ulos muotista

Lukilähettiläs -koulutukseen on tälläkin kertaa hakeutu-

nut hyvin monimuotoinen joukko nuoria.

Oppimisvaikeudet ovat aiheuttaneet monenlaisia haasteita elämän aikana ja yksi niistä on turkulaisen **Annika Fagerholmin** mukaan niin sanottuun ”normaalin oppijan” muottiin pakottaminen. Lukilähettiläs -koulutuksessa muotti on kadonnut.

”Olen koko koulu-urani yrittänyt mahtua normaalin oppijan muottiin ja ymmärsin vasta koulutuksessa, miten raskasta se on ollut. Yrittää olla kuin kaikki muut, mutta samalla ymmärtää, etten vain kykene siihen. Ensimmäistä kertaa ikinä ei ole ollut muottia, johon mahtua, ja se on tuntunut vapauttavalta. Sen lisäksi ympärillä on paljon ihmisiä, jotka ymmärsivät vaikeuden luomat haasteet ja osasivat arvostaa tarinaani”, Annika kertoo.

Vertaistuki ja muiden tarinoiden kuuleminen sekä oman tarinan kertominen ovat olleet yksi parhaista asioista koulutuksessa.

”Olen päässyt tutustumaan upeisiin kurssitovereihin ja parhaimmillaan on ollut oikein sielutoveruutta ihan puolivahingossa”, sanoo Henna. Annika on samoilla linjoilla: ”Ryhmäläisten kesken muodostunut yhteishenki on loistava ja nautin yhdessä tekemisestä! Porukassa saa olla oma itsensä.”

Osallistujilla on myös herännyt ideoita tulevaisuuden lukilähettiläsvierailuihin. Erityisopettajaksi opiskeleva Annika kaipaisi yliopiston opettajakoulutukseen lisää

kokemustietoa oppimisvaikeuksista.

”Yliopiston opettajakoulutus on kovin teoreettinen oppimisvaikeuksien suhteen, joten lukilähettiläs toisi sinne uutta perspektiiviä oppimisvaikeuksiin. Itse opiskelen erityispedagogiikkaa ja olen koulutuksessa jannonut saada kuulla tarinoita, jotta teoriaan tulisi jotain konkreettista ja herättäisi ajatuksia.”

Henna Hännikäinen taas veisi lukitarinoita muun muassa urheiluseuroihin, jotta tietous oppimisvaikeuksien vaikutuksista esimerkiksi sääntöjen ymmärtämiseen lisääntyisi. ”Harrastaja, jolla on oppimisvaikeus, ei ole tyhmä vaan tarvitsee erilaista tukea ymmärtääkseen säännöt.”

Mikä lukilähettiläs?

Lukilähettiläs on 18-29-vuotias nuori, jolla on oppimisvaikeuksia. Lukilähettiläs vierailee kouluissa, messuilla ja tapahtumissa kertomassa oppimisvaikeuksistaan, opiskelu- ja työkokemuksistaan, saamastaan tuesta sekä tuentarpeestaan ja levittää tarinallaan tietoutta oppimisvaikeuksista.

Lukiokoulutus uudistuu

Uusi lukiolaki astuu voimaan 1.8.2019 ja lukion uudet opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön 2021. Lukiouudistuksen tavoitteena on vahvistaa lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä toisen asteen koulutuksena, joka antaa jatko-opintovalmiudet ja -kelpoisuuden. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä korkea-asteen opintoihin. Ylioppilastutkinnon merkitys jatko-opintoihin hakeutumisessa tulee kasvamaan. Uudistus pitää sisällään lukiolain ja ylioppilastutkintolain sekä lukion toiminnallisen uudistamisen.

Suomalainen koulujärjestelmä on yksi maailman parhaita. Kuitenkin maailman muutos edellyttää hyvänkin koulujärjestelmän kehittämistä sellaiseksi, että se voi myös tulevaisuudessa vastata yhä moninaistuviin osaa- mistarpeisiin ja olla osaltaan luomassa merkityksellistä ja hyvää elämää. Koulujärjestelmän tulee mahdollistaa ja tukea jatkuvaa oppimista erilaisissa elämäntilanteissa.

Suomalaisen yleissivistyksen ytimessä on laadukas lukiokoulutus. Lukio-opinnot eivät ole vain ponnahduslauta korkea-asteen opintoihin vaan lukiolla on oma itseisarvoinen tehtävänsä yleissivistävänä koulutuksena. Lukio antaa nuorille laajan tiedollisen ja taidollisen

osaamisen, jonka varassa on hyvä lähteä rakentamaan tulevaisuutta. Yleissivistyksen luonne on kuitenkin muuttumassa. Oppiaineisiin kiinnittyvän osaamisen lisäksi tarvitaan myös muun muassa oppiainerajat ylittävää osaamista, kokonaisuuksien hallintaa sekä kykyä ja tahtoa jatkuvaan uuden oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Kurssien sijaan opintopisteet

Lukiossa opintojen mitoituksen perusteena on kurssi. Jatkossa lukiossa otetaan käyttöön opintopisteet, joista muodostetaan opintojaksoja. Nykyinen kurssi vastaa

laajuudeltaan kahta opintopistettä. Näin ollen lukion oppimäärä nuorten lukiokoulutuksessa on 150 opintopistettä. Opintopisteeseen kuuluu opiskelijan saaman opetuksen lisäksi opiskelijan itsenäistä työskentelyä. Uudistus ei vähennä opiskelijan saaman opetuksen määrää.

Opintopisteiden käyttöönotto joustavoittaa lukio-koulutuksen rakennetta. Opetussuunnitelman perusteissa määritellään jatkossakin tavoitteet ja keskeiset sisällöt kaikille lukiolaisille yhteisesti. Paikallisesti voidaan kuitenkin päättää, millaisina opintojaksoina opinnot järjestetään. Opintojaksot voisivat olla nykyisiä lukiokursseja laajempia. Laajemmat ja pitempään kestävät opintojaksot vähentävät lukiokoulutuksen pirstaleisuutta ja hajanaisuutta.

Laajemmat opintojaksot mahdollistavat pitkäketoiset oppimisprosessit ja pidempään samoina pysyvät opiskeluryhmät. Tutussa ryhmässä saa kavereita tukea ja siinä uskaltaa onnistua ja myös epäonnistua. Koska opintojaksot voivat olla laajuudeltaan erilaisia, voidaan nykyistä paremmin huomioida myös eri oppiaineiden oppimisprosesseja. Esimerkiksi kielen opiskelussa voi

olla tarkoituksenmukaista toteuttaa opiskelu pitkäjänteisesti.

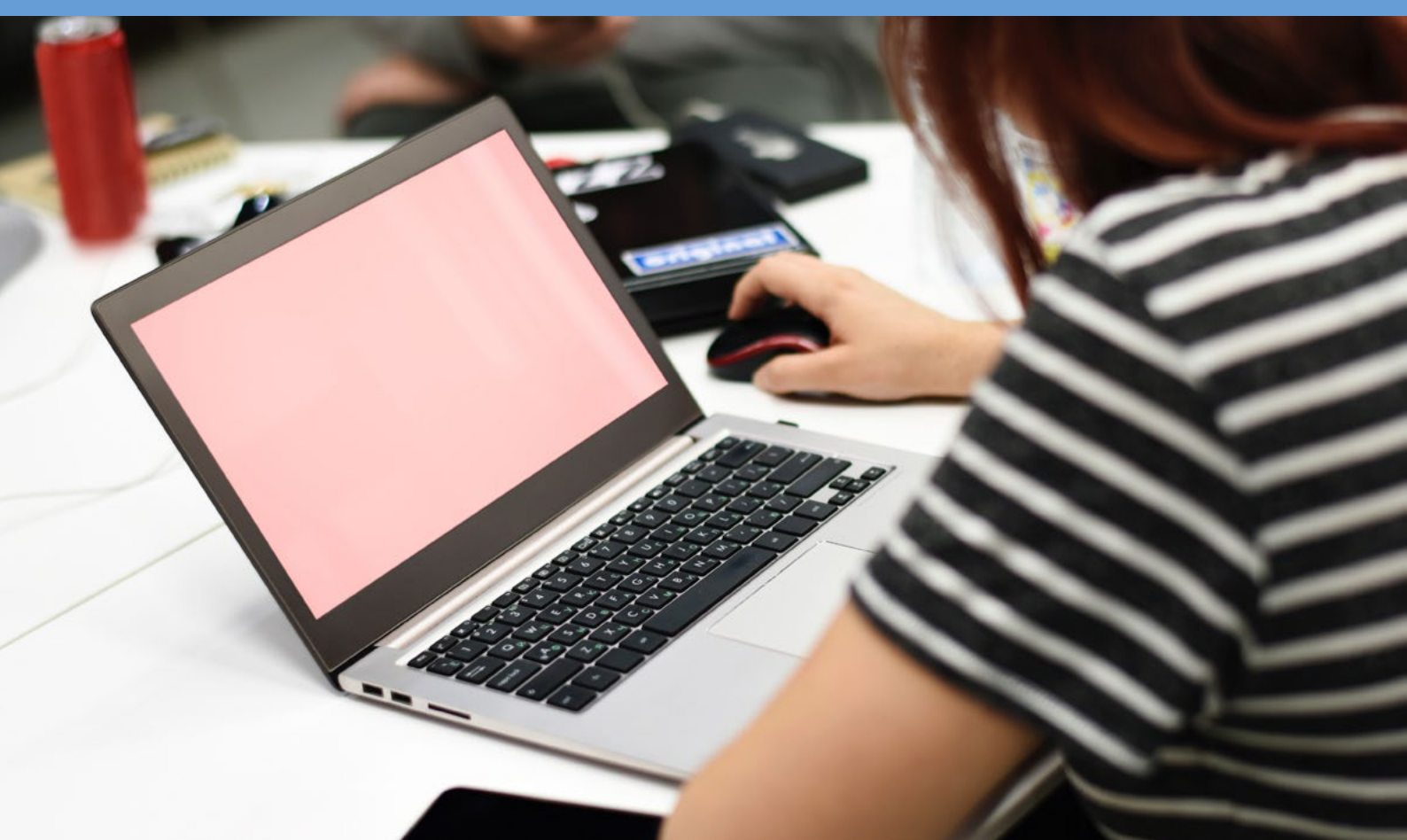
Monipuolisempaa arviointia

Yhdellä opintojaksolla voi olla useamman oppiaineen sisältöjä. Se antaa mahdollisuuden tarkastella ilmiöitä ja asioita moninäkökulmaisesti ja laajempina kokonaisuuksina. Esimerkiksi ilmastonlämpenemistä voidaan opiskella biologian, fysiikan, historian ja yhteiskuntaopin tai vaikkapa kuvataiteen näkökulmista samalla opintojaksolla. Näin muodostuu kokonaiskuva asioista ja niiden välisistä riippuvuussuhteista.

Uudenlainen opintojen rakenne muuttaa myös arviointia. Jatkossa arvioidaan opintojaksoja, jotka voivat olla nykyistä laajempia ja niissä voi olla useiden oppiaineiden sisältöjä. Tämä mahdollistaa monipuolisempien arvioinnin ja osaamisen näyttämisen menetelmien hyödyntämisen myös lukiossa.

Lisää tukea ja ohjausta opiskelijalle

Lukioajan tulisi olla nuoruuden parasta aikaa. Suuri osa lukiolaisista voi opiskella kotoa käsin ja ottaa

askelia itsenäisempään elämään vähitellen. Kuitenkin monelle lukiolaiselle lukioaika näyttäytyy raskaana ja haastavana. Kouluterveyskyselyjen mukaan joka kymmenes lukiolainen kokee uupumusta ja uupumisen kokemukset ovat tulleet yleisemmiksi.

Lukiouudistuksen keskiössä on opiskelija ja hänen hyvinvointinsa. Joustavan rakenteen mahdollistama pitkäkestoinen opiskelu tuo osaltaan kiireettömyyttä opiskelijan arkeen. Arviointia voidaan toteuttaa laajempina kokonaisuuksina ja toivottavasti nykyistä monipuolisemmin.

Lukiolainen on monien mahdollisuuksien äärellä maailman muuttuessa yhä moninaisemmaksi. Oma tulevaisuus mietityttää ja moni opiskelija voi olla huolissaan siitä, että tekeekö oikeita valintoja. Opiskelija tarvitsee ohjausta ja tukea näissä pohdinnoissaan. Jatkossa opiskelijat saavatkin enemmän henkilökohtaista ohjausta lukioaikanaan. Kaikki opiskelijat tekevät myös henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman opinto-ohjaajan ja opettajien tuella.

Jos lukio-opinnot keskeytyvät tai ylioppilas ei saa jatko-opiskelupaikkaa, on hänellä jatkossa oikeus saada ohjausta jatko-opintoihin hakeutumisessa. Erityisen tärkeää tämä ns. jälkiohjaus on nyt korkeakoulujen uudistaessa opiskelijavalintaansa.

Erityisopettajan tuki kattavaksi

Luki- tai kirjoitusvaikeus voi hankaloittaa lukiolaisen opiskelua. Lukiolaiset ovat olleet eriarvoisessa asemassa, sillä joissain lukioissa erityisopettajan apua on saanut, kun taas toisissa lukioissa siihen ei ole ollut mahdollisuutta. Jatkossa kaikilla lukiolaisilla on mahdollisuus saada erityisopettajan tukea ja muuta oppimisen tukea, jos hänellä on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi haasteita suoriutua opinnoistaan. Tuen tarvetta arvioidaan opiskelujen alussa ja säännöllisesti opintojen edetessä.

Lukiokoulutuksessa erityisopettajan antama tuki kohdistuu esimerkiksi oppimisprosesseihin ja opiskelutapoihin. Erityisopettaja voi toimia yhteistyössä aineenopettajan kanssa opiskelijan oppimishaasteiden voittamiseksi. Tavoitteena tulee olla se, että lukivaikeus ei ole este lukio-opintojen suorittamiselle.

Kurkistuksia korkea-asteen opintoihin

Moni ylioppilas haluaisi jatkaa opiskelua heti ylioppilasvuoden jälkeen, mutta vain 30 % ylioppilaista saa opiskelupaikan. Osa opiskelijoista ei edes rohkene hakea jatko-opintoihin epävarmana tulevaisuutensa suunnasta.

Jatkossa lukiolaisilla on mahdollisuus tutustua

korkeakouluopintoihin ja työelämään jo opintojensa aikana. ”Korkeakoulukurkistusten” tavoitteena on auttaa opiskelijaa löytämään oma mielenkiinnon kohde ja jatko-opiskeluala ja –paikka ja siten vähentää jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää stressiä. Korkeakoulukurkistukset madaltavat kynnystä korkea-asteen opintoihin. Oman jatko-opintoalan löytäminen voi motivoida hakeutumaan korkeakouluopintoihin todistusvalinnan ohella myös vaihtoehtoisia reittejä, kuten avoimen yliopisto väylää hyödyntäen.

Ylioppilastutkinto myös uudistumassa

Samassa linjassa lukiuudistuksen kanssa myös ylioppilastutkintoa esitetään uudistettavaksi. Luonnos hallituksen esitykseksi uudeksi ylioppilastutkintolaiksi on valmisteilla.

Ylioppilastutkinnon merkitys jatko-opintoihin hakeutumisessa tulee kasvamaan. Siksi onkin tärkeää, että ylioppilastutkinnon kokeita voi jatkossa uusia ilman rajoituksia. Uudistus koskee kaikkia ylioppilaita riippumatta siitä minä vuonna ovat ylioppilaslakkinsa saaneet.

Jatkossakin ylioppilastutkinnon kokeen voi suorittaa poikkeavasti, jos opiskelija on estynyt sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden, vieraskielisyyden taikka muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi suorittamasta kokeita samalla tavalla kuin muut kokelaat. Erityisjärjestelyjen tarkoituksena on

luoda kokelaille kohtuulliset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kokeiden suorittamiseen.

Tiina Silander, Opetus- ja kulttuuriministeriö, projektipäällikkö, Lukiuudistuksen yksikkö

Uuden lukiolain (voimaan 1.8.2019) esitys:

28 § Oppimisen tuki

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.

Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, erityisiin apuvälineisiin ja muihin palveluihin säädetään erikseen.

Uusi lukiolaki huolettaa ja ilahduttaa

Uuden lukiolakiesityksen sanamuoto on erityisopetuksen osalta löyhä. Lain mukaan tukea tulee antaa, jos opiskelija kokee sen tarvetta. Opiskelija voi kokea tuen tarvetta, vaikka hän olisi tosiasiaa saanut tukea paljonkin. Toisaalta resurssien takia ainoaksi tukimuodoksi voi jäädä lukiseulojen, yksilötestausten ja lausuntojen tekeminen ylioppilastutkintolautakunnalle erityisjärjestelyjen anomiseksi vain niitä pyytävälle.

Opiskelijan puolesta huolettaa, miten hän pääsee tai etsiytyy tuen piiriin. Kunkin lukion sisään olisi hyvä luoda rakenne, jossa sovitaan, miten opiskelija ohjautuu tuen piiriin ja miten informaatio eri toimijoiden välillä kulkee. Siihen uusi laki ei ota kantaa. Ilman sovittuja toimintatapoja opiskelijan ohjautuminen voi olla sattumanvaraista.

Esimerkiksi lukiossa ei juurikaan ehditä tehdä kirjoitustehtäviä, jotka tehtäisiin tunnin aikana alusta loppuun vaan yleensä tehtävät aloitetaan tunnilla ja niiden loppuun saattaminen jää kotitehtäväksi. Opettajalle saattaa tulla täytenä yllätyksenä, että opiskelijalla on kirjoituksen tuottamisessa vaikeuksia. Jos aikaa on rajattomasti, tuotos voi olla erittäin hyvä, mutta aikarajatuksessa kokeessa opiskelija ei onnistukaan.

Ilahduttaa, että lukion erityisopetus on saamassa oikeudellisen asema

Kaiken kaikkiaan on tärkeää, että lukion erityisopetus tulee lakiin. Todennäköisesti se selkiyttää erityisopetuksen kuvaa ja lisää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Kuitenkin jatkossakin lienee niin, että resurssit tulevat määrittämään rajat toiminnalle. Iloon yhdistyy huoli siitä, miten uuden lain hengen mukainen erityisopetus jalkautuu.

Jääkö tuen saanti nuoren vastuulle? Kykeneekö hän itse hakemaan apua?

Tuen tarpeen kirjaaminen on lain mukaan opiskelijan vastuulla. Jos asiaa ei kirjata, tieto ei välttämättä kulje. Uuden lukiolain myötä opiskelijalle tulee lisää valtaa ja vastuuta.

Ohjaukselle suurempi rooli

Ilahduttaa, että opiskelijahuoltolain uudistuttua lukioihin vakiintui psykologi- ja kuraattoripalvelut. Opiskelija tarvitsee ratkaisujensa avuksi eri ammattilaisten näkökulmia löytääkseen tarvitsemansa tuen. Pohdittavana saattaa olla esimerkiksi, kykeneekö opiskelija erityisvaikeuksineen tavoitteisiinsa tai käykö opiskelu liian raskaaksi, mikäli ei osaa tai uskalla jättää joitain kursseja pois. Uuden lain myötä ohjaukselle tulee suurempi rooli. Koulun henkilökunnan yhteistyön ja moniammatillisen toimintatavan omaksumisen tärkeys kasvavat.

ASTA KURHILA, HELSINGIN YHTEISLYSEON JA HERTTONIMEN YHTEISKOULUN LUKION ERITYISOPETTAJA KAHDESTA YKSITYSKOULUISTA HELSINGISTÄ. HÄNELLÄ ON OHJATTAVANAAN NOIN 675 LUKIOLAISTA.

MARJAANA TALLGREN, ESPOONLAHDEN, OLARIN JA HAUKILAHDEN LUKIOIDEN ERITYISOPETTAJA ESPOOSTA. HÄNELLÄ ON OHJATTAVANAAN NOIN 1300 LUKIOLAISTA.

Erityisopettajia Asta Kurhila ja Marjaana Tallgrenia ilahduttaa, että lukion erityisopetus on tulossa lakiin.

Kunakin lukion sisään olisi hyvä luoda rakenne, jossa sovitaan, miten opiskelija ohjautuu tuen piiriin ja miten informaatio eri toimijoiden välillä kulkee.

Lukion erityisopettajan tyypillinen arki

Lukion erityisopettajan työ koostuu pääasiassa luki-seuloista, yksilötesteistä ja opiskelijoille annettavasta tuesta. Siinä keskitytään pääasiassa opiskelijalle sopivien opiskelustrategioiden löytämiseen, aikatauluttamiseen tai muiden oppimisen pulmien ratkaisemiseen. Lisäksi työhön kuuluu opiskelijahuollollisia tehtäviä sekä aineenopettajien konsultointia esim. opiskelijoiden tarpeiden huomioon ottamisesta opetustilanteissa.

Tärkeintä kontakti opiskelijoihin

Työnkuva painottuu eri tavoin, mihin vaikuttavaa mm. koulun sijainti, kulttuuri, mahdolliset painotukset, sisääntulokeskiarvo ja erityisopetuksen resursointi. Yhteistä on se, että työssä pyritään vastaamaan kyseisen koulun opiskelijoiden tarpeisiin. Tärkeintä on kontakti opiskelijoihin. Myös opettajien konsultointi on merkityksellistä. Lisäksi työn menestyksenkäs hoitaminen edellyttää laajaa kontaktiverkostoa.

Lukion erityisopettajan arkeen kuuluu paljon päivittäisiä tapaamisia. Kuormitusta lisää se, että

seuraavallakin viikolla niitä on runsaasti, mutta tuoloin tavataan eri opiskelijoita. Suurin osa lukioden erityisopettajista toimii useassa koulussa, mikä lisää tarvetta oman työn strukturointiin ja johtamiseen sekä systemaattisten toimintatapojen kehittämiseen. Työnjako ei aina ole itsestään selvää. Opiskelijoiden vaikeudet ovat monialaisia ja usein ne kuuluvat useamman ammattilaisen osaamisalueelle. Sen lisäksi opiskelijat tekevät valintaa, kenen luona he haluavat asioida.

Paljon toiveita erityisopetukselle

Lukioissa opiskelijoita, huoltajilla ja aineenopettajilla on paljon toiveita erityisopetukselle. Osalle on yllätys, että lukion erityisopetus painottuu opiskelustrategioiden vahvistamiseen eikä oppiaineiden sisältöjen kertaamiseen.

Yleisesti ihmetyttää, mikä selittää lukivaikeuksien suuren määrän?

Pääkaupunkiseudulla lukivaikeuksia näyttää seulan perusteella ilmenevän paljon runsaammin kuin niitä

tutkimusten mukaan ikäluokassa tulisi olla (n. 10%). Seula tuo mahdollisesti esiin muita oppimiseen liittyviä vaikeuksia, esimerkiksi hahmottamisen, keskittymisen ja tarkkaavuuden vaikeutta tai opiskelutaitojen puutteita.

Digitalisaatio palvelemaan, mutta ei isännäksi

Erityisopetuksessa ihmiskontakti on merkittävä, eikä kontakti voi toimia vain jonkin sovelluksen kautta. Tässä työssä ymmärtävä kohtaaminen ja ihmisyyys ovat ensiarvoisia. Kun oppimisvaikeus todetaan, tilanne on arka ja kipeä ja siihen liittyy usein herkistymistä. Asian kohtaamiseen tarvitaan tukea. Opiskelijan minäkuvalle on merkityksellistä, että oppimisvaikeutta ja omaa oppimista voi tarkastella eri näkökulmista.

Erityisopetuksessa tulee pohtia, missä asioissa on mielekästä käyttää digitaalisia keinoja. Lukiseula ja sen tarkistaminen voisivat olla digitaalisia ja käynnissä olevaa kehittelytyötä odotetaan innolla. Varsinainen ohjaustyö alkaa näiden tulosten pohjalta. Digitalisaatio palvelee varmasti erityisopetusta, kunhan erilaisia sovelluksia on kehittämässä erityisopetuksen asiantuntijoita.

Digitaalisia sovelluksia ja harjoitteita voi hyödyntää osaan oppimisvaikeuksia, erityisesti kun tarvitaan runsaasti toistoa. Tehtävien muokkauksessa opiskelijan taitotason mukaan, hän voi saada itselleen sopivimpia harjoitteita sekä tarvitsemaansa kertausta ja kannustusta.

MARJAANA TALLGREN, ESPOONLAHDEN, OLARIN JA HAUKILAHDEN LUKIOIDEN ERITYISOPETTAJA ESPOOSTA. HÄNELLÄ ON OHJATTAVANAAN NOIN 1300 LUKIOLAISTA.

ASTA KURHILA, HELSINGIN YHTEISLYSEON JA HERTTONIMEN YHTEISKOULUN LUKION ERITYISOPETTAJA KAHDESTA YKSITYISKOULUISTA HELSINGISTÄ. HÄNELLÄ ON OHJATTAVANAAN NOIN 675 LUKIOLAISTA.

**Erityis-
opetuksessa
ihmiskontakti
on merkittävä,
eikä kontakti
voi toimia
vain jonkin
sovelluksen
kautta.**

Monilukutaito - aikamme lukutaito

Monilukutaidon käsite kiinnittyy vahvasti aikaamme. Monilukutaito voidaankin nähdä tämän ajan ja tulevaisuuden lukutaitona. Perinteisen luku- ja kirjoitustaidon rinnalla tarvitsemme yhä enemmän myös muita lukutaitoja osallistumiseen, oppimiseen ja vaikuttamiseen. Monilukutaidon kautta opimme myös toimimaan digitaalisessa maailmassa taitavasti ja vastuullisesti.

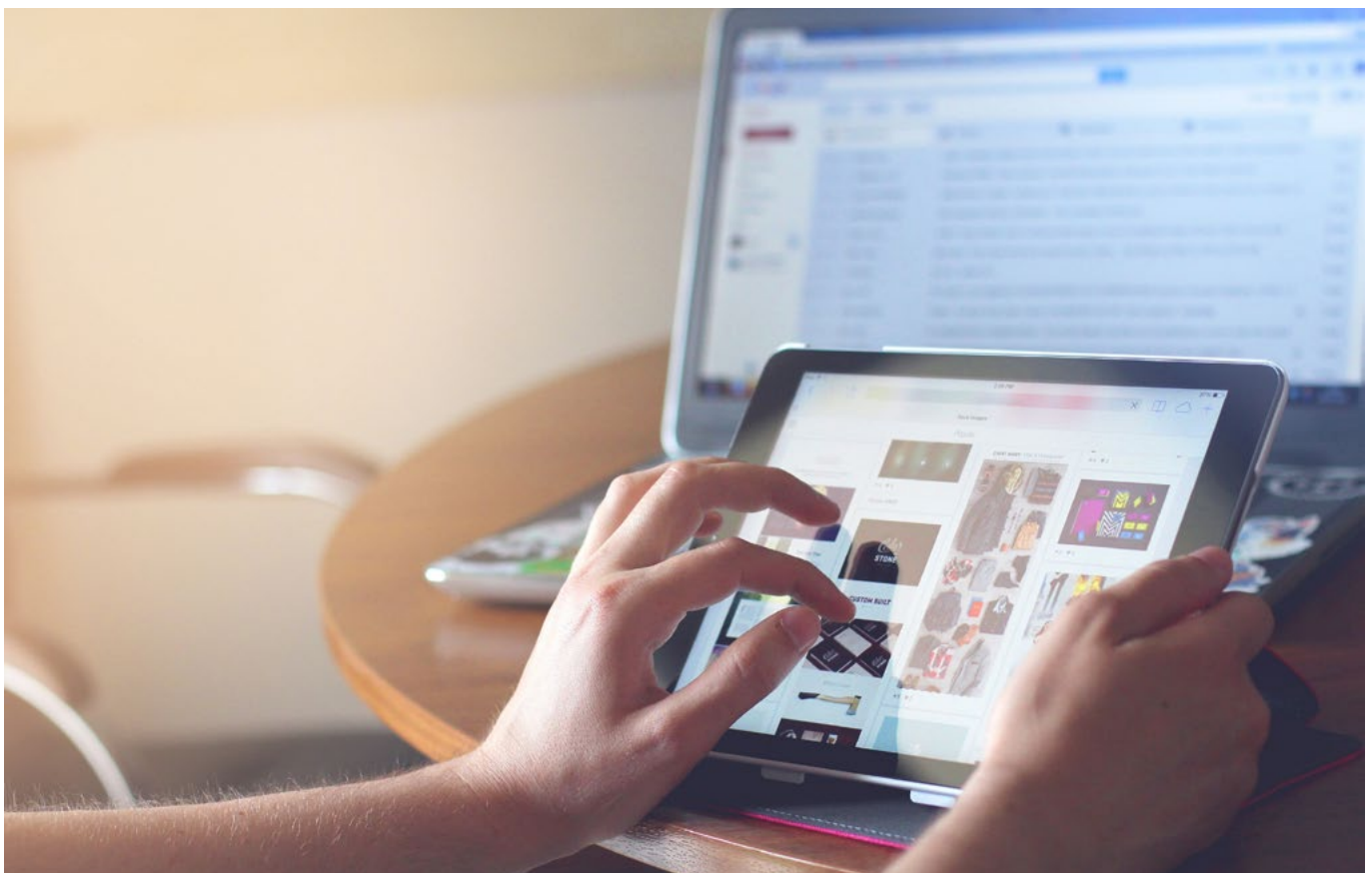
Monilukutaito on tietojen, taitojen ja arvojen kokonaisuus, jonka avulla voimme ymmärtää, arvioida, viestiä ja toimia toisten kanssa monenlaisissa tilanteissa ja tiloissa. Tässä yhteydessä monilukutaito määrittyy erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoina. Tällöin teksti ymmärretään moninaisesti, kuten kirjoitetun kielen, kuvan ja äänen yhdistelminä.

Laajasti ajateltuna monilukutaito on kaikkea sitä, mitä nykymailman ymmärtämiseen ja osallistumiseen tarvitaan. Monilukutaito on taitoa ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Se on taitoa suhtautua maailmaan avoimesti ja terveen kriittisesti. Monilukutaito kas-

vattaa meitä suvaitsevaisuuteen ja kulttuurisen monimuotoisuuden hahmottamiseen. Monilukutaito onkin moninaisuuden ymmärtämistä ja moniäänisyyttä. Se opettaa inhimillisyyttä ja ihmisyyttä.

Monilukutaito on myös mielikuvittelun ja luovuuden moottori, jonka kautta kulttuurimme ja siinä elävät ihmiset voivat kehittyä ja voida hyvin. Monilukutaito kuljettaa ajatteluamme ja toimintaa uusien mahdollisuuksien ja ratkaisujen äärelle. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot ovatkin tärkeä osa monilukutaitoa.

Monilukutaito on merkityksiltään moninainen ja näin myös samalla vaikeasti haltuun otettava. Siksi sen systemaattinen huomiointi suomalaisessa koulutusjärjestelmässä edellyttää erityistä huomiota. On myös selvää, että monilukutaidon edistämisen tulee tapahtua yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, kirjastojen ja kulttuurilaitosten kanssa, perheitä ja muita tärkeitä yhteisöjä unohtamatta. Monilukutaidon edistämiseen tarvitaan kansalliset talkoot. Tämä ei ole pelkästään päiväkotien tai koulujen tehtävä.

Monilukutaito on kaikkien oikeus

Monilukutaito on kirjattu yhdeksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteista suomalaisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmissa. Tämä tavoite heijastaa suomalaisen koulutusjärjestelmän pyrkimystä edistää jokaisen lapsen ja nuoren koulutuksellista tasa-arvoa ja oppimismahdollisuuksia. Tämä kansallinen tavoitetila heijastaa myös kansainvälistä kirjallisuutta, jossa monilukutaito näyttäytyy vahvasti pyrkimyksenä toteuttaa sellaista pedagogiikkaa, jonka keskiössä on suvaitsevaisuus, erilaisuuden hyväksyminen ja yhteisöllisyys.

Taitopainotteisen tarkastelun sijaan, monilukutaito viestii kansainvälisessä tutkimuksessa pedagogisia ratkaisuja, jonka kautta pyritään tarjoamaan vaihtoehtoisia tapoja osallistumiselle ja oppimiselle, huomioiden jokaisen oppijan erilaisuus. Tällöin monilukutaidon keskiössä on erilaisuuden kunnioittaminen ja oppimismahdollisuuksien laajentaminen. Monilukutaito ylittää tässä yhteydessä myös tietyt sisällöt sekä tieteen tai taiteen rajat.

MOI -kehittämishjelma

Opetus- ja kulttuuriministeriön Opitaan Ilolla (lyhyesti MOI) -kehittämishjelmaa on toteutettu osana Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan Playful Learning Centerin toimintaa. MOI -kehittämishjelma on uusimpaan tieteelliseen tutkimustietoon pohjautuva varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen (1. ja 2. vuosiluokat) sekä kirjasto- ja kulttuurialan henkilöstön käyttöön suunnattu lasten monilukutaitoa edistävä ohjelma.

MOI-ohjelman tavoitteena on kehittää toimintamalleja lasten monilukutaidon kehittämiseksi sekä vahvistaa varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen henkilöstön osaamista lasten monilukutaidon tukemisessa.

Lisätietoa: www.monilukutaito.com

Monilukutaito on taitojen kokonaisuus

Suomalainen koulutusjärjestelmä korostaa monilukutaitoa myös "taitona". Tällöin monilukutaidossa korostuu taito hankkia, tulkita, käyttää, tuottaa, esittää ja arvioida tekstejä eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.

Dynaamisen lukutaidon teoria tarjoaa työkaluja käsittää monilukutaitoa taitojen kokonaisuutena.

Operationaalinen näkökulma tarkoittaa tiettyyn asiayhteyteen liittyviä tietoja ja taitoja. Ne voivat olla digitaalista teknologiaa sisältävissä yhteyksissä esimerkiksi taitoa avata sovelluksia tai pyyhkäistä ruutua sivun kääntämiseksi. Operationaalisessa näkökulmassa korostuu lisäksi taito käyttää erilaisia välineitä ja modalityetteja erilaisten tekstien, tuotosten ja tiedon tuottamisessa.

Kulttuurinen näkökulma tarkoittaa miten tekstin lukemisen ja tuottamisen tiedot ja taidot asettuvat laajempaan kulttuuriseen ja sosiaaliseen yhteyteen. Tällöin monilukutaito on kykyä ottaa huomioon eri yhteisöjen toimintatapoja, arvoja ja sääntöjä. Kulttuurisessa näkökulmassa huomion kohteeksi liitetään myös vastaanottaja.

Kriittinen näkökulma kykyä tarkastella kriittisesti ja analyttisesti tekstejä ja tuotoksia ja niissä piileviä valtasuhteita. Kriittinen näkökulma kannustaa tarkastelemaan, miten minä itse näyttäydyn muille tekstin tekijänä sekä pohtimaan muiden tuottamien tekstien tarkoitusperiä ja vaikuttamispyrkimyksiä.

KRISTIINA KUMPULAINEN,
KASVATUSTIETEEN PROFESSORI,
HELSINGIN YLIOPISTO

Airi Valkama – lukiongelman unilukkarari

Suomi tunnusti lukiongelman viiveellä verrattuna läntisiin maihin, kuten Ruotsiin, Englantiin ja Saksaan. Tunnustamisessa ja tunnistamisessa toimi valtakunnallisena unilukkarina **Airi Valkama**, tuolloin vielä Yleisradion aikuisopetusohjelmien tuottelias toimittaja.

Läntisissä maissa oli pidetty useita oppimisongelmia käsitteleviä kampanjoita 1980-luvulla. Kun eräässä vuosikymmenen lopun aikuiskoulutuskonferenssissa suomalaisilta tiedusteltiin lukiongelmosta, vastaus kuului: ”Suomessa on sataprosenttinen lukutaito.” Siihen uskottiin.

Portaanpään kristillinen opisto oli varmaankin toimelias ensin. Rehtorinsa **Martti Antolan** toimesta järjestettiin lukikursseja Ruotsin mallin mukaan. Myös Ylen aikuisopetus valpastui. Pieni työryhmä, Airi sen jäsenenä, rakensi kampanjan, johon kuului asiaohjelmia sekä tukikirja *Sanasolmu*. Sillä Yle reagoi YK:n lukutaitovuoteen 1990.

”*Sanasolmu* nosti esille henkilöitä, jotka olivat valmiit kertomaan omista lukiongelmistaan tai lastensa ongelmista, sekä siitä, miten he ovat ongelmista selvinneet. Heitä oli varsin vaikeaa löytää. Yksi mukaan suostuneista oli 50-vuotias muurari **Tauno Aaltonen**. Hän ei osannut lukea eikä kirjoittaa”. Airi muistaa.

Sanasolmun vaikutuksesta lähdettiin ripeästi liikkeelle. Alkoi tapahtua, liki rytinällä. Opetusministerinä oli tuolloin **Riitta Uosukainen**, entinen pedagogi. Hän kokosi työryhmän tehtävänä selvittää aikuisten lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksia. Airi Valkama oli sen jäsen toimittajan ominaisuudessa.

”Vielä silloin minua ei pidetty kohderyhmän edustajana”, hän huomauttaa.

Kuitenkin myös Airi on lukiongelmainen, samoin hänen aikuiset lapsensa.

Opettajan tuki oli ratkaiseva

Kirjat kuuluivat Airin lapsuuteen, järvenpääläiseen työläiskotiin. Airi luki paljon.

”Ymmärretäänköhän, mitä lapselle merkitsee se, että hänellä on omia kirjoja”, hän tuumaa nyt.

Oppimisongelmaisten vakio kompastuskivi on koulu. Monelle se on kuin törmäisi seinään. Pidetään tyhmänä ja laiskana. Itsetunto joutuu koetukselle.

Airi Valkama selvitti itsensä oppikouluun kolmannella yrittämällä. Vaikka hänen kirjoituksessaan oli outoja virheitä, kohdalle osunut viisas opettaja **Leevi Siitonen** tajusi lapsen lahjakkuuden ja puolsi kouluun pääsyä.

Airi pärjäsikin sangen hyvin. Sitä eivät luokkakaverit aina ymmärtäneet, miten tunnilla niin hyvä oppilas menestyi kehnosti kokeissa. Vieraat kielet tuottivat tuskaa, ja äidinkielessä tuli virheitä. Airi tuplasi kaksi luokkaa.

Koulunkäyntiään Airi kustansi kesätöillään ja ompelemalla vaatteensa pääosin itse.

**Oppimis-
ongelmaisten
vakio kompastus-
kivi on koulu.
Monelle se on
kuin törmäisi
seinään.**

Empaattinen, tarmokas, sitkeä ja visionäärinen. Siinä muutama keskeinen Airi Valkamaa luonnehtiva piirre.

Uutta testamenttia muinaiskreikaksi

Airi alkoi opiskella teologiaa, päätti sen edellyttävää kieliä, kreikkaa, hepreaa ja latinaa. Kesät hän oli töissä Kellosken sairaalassa, kunnes elämään tulivat aviopuoliso Ilkka sekä lapset Soila, Jouka ja Isma.

”En pystynyt suorittamaan latinan proota, vaan jouduin tyytymään niin kutsuttuun munkkilatinan tutkimukseen. Mutta muinaiskreikaksi kirjoitetun Uuden testamentin selvittämisestä suivaannuin. Hakeuduin Yleisradioon produsenttikurssille. Siellä koulutettiin ohjelman tekijöitä. Yksi kouluttajista oli **Mikko Niskanen**”, Airi kertoo.

Airi pääsi aikuisopetusohjelmiin harjoittelijaksi ja jäi toimittajaksi kolmeksi vuosikymmeneksi. Siinä sivussa hän suoritti arvosanoja Tampereen yliopistoon: cumut sosiaalipolitiikassa, tiedotusopissa ja aikuiskasvatuksessa. Pro gradun aiheena oli suomenkielisen opistotoiminnan käynnistyminen Ruotsin suomalaisten keskuudessa 1970-luvulla.

Dokkareita edistämään suvaitsevaisuutta

Airi Valkama oli tuottelias toimittaja. Hän oli kokenut lapsuutensa Järvenpään ”Suomen kansainvälisimpänä

paikkana” ja se kokemus taustanaan hän teki ohjelmia Suomen vieraista kulttuureista, tataareista, juutalaisista, vanhasta venäläisestä emigranttipolvesta, somaleista, vietnamilaisista, kurdeista.

”Näiden ohjelmien eteen sain tapella”, hän kertoo.

Airi oli sisukas ja periksi antamaton. Bangladesh-dokumentillaan hän joutui uhmaamaan jopa Ylen ylintä johtoa, ennen kuin prosessissa oleva työ sai vihreän valon.

”Tein dokumenttiohjelmia kansanliikkeistä, kansano-

pistoista, körttiläisyydestä sekä **Märta Tikkasen** kanssa sarjan naisten asemasta ja dokumentin Nainen ja valta presidentti **Tarja Halosesta**. Lähestymistapanani oli aina erilaisuuden hyödyntäminen kulttuurissa.”

Lukiongelmassa toimijan paikalle

30 vuotta sitten Sanasolmun jälkeen alkoi tapahtua, etenkin Helsingissä. Heti YK:n lukuvuoden jälkeen perustettiin 1994 *Helsingin seudun erilaiset oppijat* -yhdistys, *HERO*. Airi Valkamasta tuli sen puheenjohtaja, yli kahdeksi kymmeneksi vuodeksi, vuoteen 2015 saakka. Silloin hän siirtyi kunniapuheenjohtajaksi.

”HEROn sankari ja lähes yliaktiivinen ideamoottori oli alusta pitäen ollut Airi Valkama, ja niin alkoi tapahtua”, kirjoitti **Ilkka Taipale** viime vuonna teoksessaan *Mielisäiraalassa, Lääkärin muistelmät*.

Vuonna 2001 rekisteröitiin *Erilaisten oppijoiden liitto*. Sen puheenjohtajana Airi toimi kuluvan vuoden kevääseen ja on nykyään kunniapuheenjohtaja.

”Kun Erilaisten Oppijoiden Liitto ei aluksi halunnut rekisteröityä, saamamme rahat menivät HERO:lle ja se

”Oppimisongelmien alueella on ollut monta tärkeää vaikuttajaa ja monia jollakin osa-alueella toimijoita. Arvokasta oli luoda tutkijain, asiantuntijoiden ja toimijoiden verkostot. Siitä ovat hyötäneet kaikki.”

toimi pitkään johtavana valtakunnallisena oppimisongelmaisten yhdistyksenä”, Airi kuvaa alkuvuosia.

”Olen aina halunnut tehdä työtä verkostoissa, ideoida ja käynnistää, en olla päättäjää.”

Rahoituksen takapiruna toimi aktiivisesti professori **Jarkko Hautamäki**, Niilo Mäki Instituutti on tuonut tutkimukseen perustuvaa osaamista lasten parissa työskenteleystä, OAJ:n **Olli Luukkainen** oli tärkeä *Lukibussi*-hankkeessa ja opetusministeri **Olli-Pekka Heinonen** perusti työryhmän tekemään suosituksia ylioppilaskirjoituksia varten. **Vappu Taipale** ja **Jukka Sarjala** johtivat yhdessä minun kanssani *Oikeus Oppimiseen* -neuvottelukuntaa”, Airi listaa muutamia keskeisiä toimijoita.

Helsingin kaupunki oli ripeästi liikkeellä. Apulaiskaupunginjohtaja **Antti Viinikan** asettama työryhmä selvitti, mitä lukiongelman eteen on Helsingissä tehty. Kirjastonjohtaja **Ritva Granlund** perusti Kallion kirjastoon lukinurkan, missä järjestettiin kursseja, muiden muassa kirjoittamisvaikeuksista nimellä *Vuotava kynä*. Lukinurkan aktiivinen päivystäjä oli **Sisko Savolainen**, ALL-VAR-palkinnolla palkittu lukiongelmainen tehotoimija.

Anna-Maija Hintikan toimesta Kypylän iltapäivikoulussa pidettiin kursseja, joissa etsittiin ongelmiin ratkaisuja: Miten jatkaa polttamatta päreitä? Suomenkielinen työväenopisto järjesti kursseja niin ikään. Turkuun siirtynyt Martti Antola käynnisti Turun kristillisessä opistossa LUKI-Tuki -toiminnan. **Raija Syväoja** aloitti lukioetuksen lukioissa professori **Terttu Arajärven** innostamana.

Airi Valkama jakaa toimeliaisuuden kunniaa työ-kumppaneilleen. Nimiä putoilee lisää: Kuntoutussäätiön neuropsykologi **Seija Haapasalo**, Vapaan Sivistystyön yhteisjärjestön/Kansanvalistusseuran **Eeva Siirala**, järjestötoiminnan ikimoottori Ilkka Taipale sekä nyt jo edesmennyt Opetushallituksen pääjohtaja Jukka Sarjala.

”Useimmilla vaikuttajilla oli poliittisia yhteyksiä, mistä oli suuri etu. Kun toteutimme *Oikeus oppimiseen* -kampanjan, sitä toteuttivat hyvin monet tahot. Lukiongelmaista kiinnostuivat valtakunnalliset ja kuntapäättäjät, ministeriöiden edustajat, tutkijat, kuntoutuslaitokset, terveydenhuolto, kirjastot ja koulumaailmassa erityisesti aikuiskoulutus.”

Airi Valkaman ohjastama HERO oli mukana toteuttamassa useita suuria hankkeita. Yksi niistä oli Erilaisten oppijoiden liiton kanssa työstyetty *Lukibussi*, joka matkasi Pohjois-Suomesta etelään jakaen tietoa ja antaen neuvoja

Airi Valkama on saanut kahdesti Finnish Reading Accosiationin Aapiskukko-palkinnon ja 20 vuotta sitten hänet kruunattiin HERO:ssa Lukikuningattareksi. Vuonna 2002 Airi valittiin Uudenmaan läänin Vaikuttajanaiseksi.

oppimisongelmallisille. ”Se oli todellinen success.”

Lukibussia seurasivat mittavaat ESR-rahoitteiset Lukineuvola-, Osaava ohjaus- ja Taitotuunaajat-hankkeet.

”Lukineuvolan myötä toteutui yksi järjestön haaveista, saimme rahoituksen järjestölehden toimittamiseen. Minä tein Lukineuvolan hankeanomuksen, lehden nimeksi oli päätetty LUKISITKO. Kirjoitusongelmainen kun olen, kirjoitin anomukseen LUKSITKO. Se oli hallinnoijan Opetushallituksen mielestä ihan oiva nimi”, kertoi Airi Valkama käsissä olevan lehden taustasta pilke silmäkulmassa.

Tiedustelin, keille toimijoille Airi pystyttäisi patsaan. ”Verkostolle, kaikille jotka olivat mukana erilaisen oppimisen kansanliikkeessä”, jakaa Airi kunniaa kaikille.

Pudokkaat saatava samalle viivalle

Tärkeää ei ole vain levittää tietoa, vaan tutkijaverkostojen avulla etsiä keinoja oppia erilailla. ”Kaikilla tulee olla samanveroinen oikeus oppimiseen”, Airi sanoo.

”Kasvoin sota-ajan lapsena ajatukseen auttamisesta, epäoikeudenmukaisuudesta irrottautumiseen ja ihmisten ymmärtämiseen. Siihen pyrin toimittajan työssäni. Nyt meillä on oppimisongelmista verrattomasti enemmän tietoa ja keinoja kuin aloittaessamme 30 vuotta sitten. Silti peruskysymys, mistä pitää puhua, on sama.”

Airi Valkama tarkoittaa luvuttomia koulupudokkaita, ilmiötä, joka yhä hyväksytään ”luonnollisena”, vaikka pudokkaiden mukaan vetämiseen olisi keinoja ja se koi-
tuisi yhteiskunnalle nykytilaa taloudellisemmaksi. Miksi

kuitenkin on toisin? Haluavatko jotkut syrjäytyneitä?” Airi kysyy ja lisää: ”Kouluttamattomuus nykymaailmassa johtaa syrjäytymiseen.”

Itseohjautuvuuden harha

”Toisen asteen koulutuksessa puhutaan itseohjautuvuudesta. Missä iässä ihminen on itseohjautuva ja ovatko edes kaikki aikuiset koskaan?” Airi epäilee.

”Pudokkailla on heikoimmat tukiverkot. Juuri siihen pitäisi puuttua. Kannattaisi panostaa varhaiskasvatukseen, missä ongelmat voidaan tunnistaa ajoissa. Ja kannattaisi pohtia, miten pudokkaat saadaan samalle viivalle muiden kanssa”, Airi vaatii.

Pettynyt hän on myös siihen, miten niukasti oppimisvaikeuksien kohtaamiseen valmennetaan opettajakoulutuksessa. Kun koulujen kolmiportainen tuki toimii huonosti, muutoksia saa odottaa vielä pitkällä viiveellä.

Pudokkaita on muuallakin kuin koululaisissa. On arvioitu, että vangeista 90 prosentilla on oppimis- ja lukiongelmia. Toinen iso ryhmä löytyy mielenterveysongelmallisista. Kun kaikki he sekä dyslektikot, matemaattisuudessa ongelmalliset, keskittymisvaikeuksia omaavat, hahmottamisongelmalliset ja ADHD-ihmiset summataan, oppimisongelmallisia on arviolta joka viides aikuinen.

Tänä syksynä Airi Valkama täytti 80 vuotta. Hän ei aio heittäytyä toimeentekemäksi. Se olisi kauhistus.

Erilaisten Oppijoiden Liitossa havitellaan pian historiikkia. Airin kertoessa sen aistin hienoisen varautuneisuuden. Kaikki tietävät, että hänellä on takana olevasta toiminnasta mittavin kokemus ja know how.

Vuoden 2018 ALLVAR-palkinto professori Leena Holopaiselle

Erilaisten oppijoiden liitto myöntää joka vuosi ALLVAR-palkinnon oppimista edistäneelle ja ansioituneelle henkilölle. Vuoden 2018 ALLVAR-palkinto myönnettiin professori Leena Holopaiselle.

Professori **Leena Holopainen** on Joensuun seudun erilaisten oppijat ry:n (JOSE) jäsen. Hänen ansiostaan ovat avautuneet yliopiston ja JOSE:n yhteistyölle. Tämän yhteistyön seurauksena erilaisten oppijoiden asema on parantunut Pohjois-Karjalassa.

Palkinto luovutettiin 10.11.2018 Joensuun seudun erilaisten oppijoiden 20-vuotisjuhlan, ”20 vuotta erilaista oppimista”, yhteydessä.

Uranuurtaja yhteistyössä yliopiston ja järjestökentän kanssa

Vuonna 2004 Leena Holopainen valittiin Joensuun yliopiston (vuodesta 2010 lähtien Itä-Suomen yliopisto) erityispedagogiikan professoriksi, alanaan kielelliset vaikeudet. Hänen vastuullaan on ollut erityisopettajien koulutus, keskiössä erityisesti lukiopetuksen sekä lukemisen ja kirjoittamisen taitojen arvioinnin kehittäminen

Vuoden 2018 ALLVAR-palkinto luovutettiin professori Leena Holopaiselle (vas.) Joensuun seudun erilaisten oppijoiden 20-vuotisjuhlan yhteydessä. Kuvassa Leenan kanssa Erilaisten oppijoiden liiton varapuheenjohtaja Elise Virnes.

sekä lukivaikeuksien negatiivisiin seurannaisvaikutuksiin vaikuttaminen.

Professori Leena Holopaisen kiinnostuksen kohteena ovat jo opiskeluajoista lähtien olleet lasten ja nuorten kielelliset vaikeudet. Käytännön kokemusta hän hankki työskennellessään peruskoulussa puheopettajana ja laaja-alaisena erityisopettajana. Yhteistyö lukijärjestöjen kanssa tuli kuvaan, kun hän vuonna 1996 aloitti työskentelyn tutkijana Niilo Mäki Instituutissa. Väitöskirjassaan hän seurasi oppilaiden kielellisten taitojen ja lukemaan oppimisen kehittymistä esikouluiästä neljännelle luokalle. Tutkimus tuotti arvokasta tietoa lukijärjestöjen edunvalvonta-, ohjaus- ja neuvontatyölle. Hän oli vastuullisena tutkijana NMI:ssä kehittämässä nuorten ja aikuisten arviointimenetelmiä, minkä tuloksena syntyivät ”lukiseula” ja yksilölliseen arviointiin perustuva lukitesti. Luennoimalla ja kouluttamalla hän on tuonut tutkimustuloksia arjen tasolle ja järjestökentän käyttöön.

ALLVAR-palkinto on saanut nimensä tunnetun lukivaikeuksisen, arkkitehti Alvar Aallon mukaan. Toinen l-kirjain puolestaan tulee ruotsin kielen sanasta allvar, vakavasti otettava.

ALLVAR-palkinnon saaneet aikaisemmin:

pääjohtajat Vappu Taipale ja Jukka Sarjala, lehtori Raija Syvälahti, lukitulkki Sisko Savolainen, professori Riitta Hari, rehtori Martti Antola, psykologi Mervi Muotka, psykiatri Ilkka Taipale, aikuisopiskelijat Heli Kosonen ja Markku Mäkinen, lukijärjestöaktiivi Carina Sivén, sanasokea runoilija Arja Tiainen, KESKOn työterveyshuollon ylläpitäjä Pirjo Anttila, kieltenopettaja Kari Moilanen, neuropsykologi Seija Haapasalo, lukijärjestökonkari ja erityisopettaja Anna-Maija Hintikka, professori Heikki Lyytinen, kokemusasiantuntija Leila Pirskanen, erityispedagogiikan professori Jarkko Hautamäki, lukijärjestöaktiivi Annamaria Saaristo, erityisopettaja Irma Kärkkäinen ja matematiikan erityisopettaja Hannele Ikäheimo.

Rakkaat, haastavat lapseni – tukea tarvitaan!

Kun eskarilainen raivoaa kotona sohvan alla puolitoista tuntia päivän päätteeksi, ja nelosluokkalainen on taas unohtanut missä, milloin ja miksi ja läksyt ovat aina tekemättä, niin äidin voimat ja keinot ovat välillä koetuksella. Oppimisen haasteet näkyvät monella tavalla ja tuen saanti päiväkodissa ja koulussa ei aina ole ollut Heidi Laarin perheessä helppoa. ”Tuntuu, että kaikesta on pitänyt ottaa ensin itse selvää ja oppia kantapään kautta.”

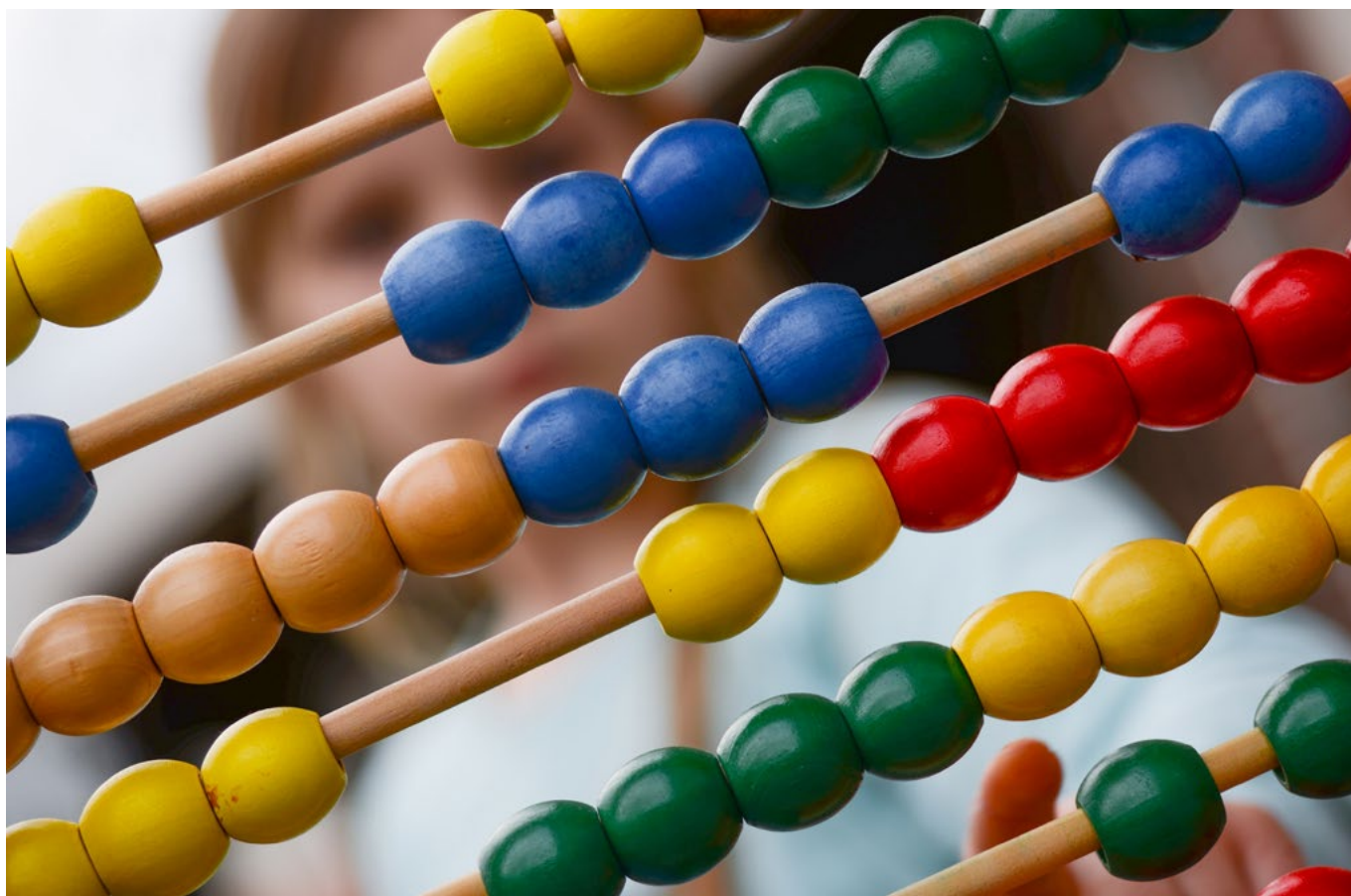
Heidin perheessä on kolme lasta, ja menoa riittää. Eskaria käyvällä kuusi vuotiaalla pojalla on ylivilkkautta, impulsiivisuutta ja aistiyliherkkyyttä. Toisella luokalla olevalla tytöllä ei ole ilmennyt erityisiä haasteita, mutta neljännellä luokalla olevan kymmenen vuotiaan pojan keskittymisvaikeudet ja oman toiminnanohjauksen puutteet aiheuttavat haasteita sekä koulussa että kotona.

”Molemmille pojille paikallaan pysyminen ja keskittyminen on vaikeaa. Nelosluokkalaisella myös muistaminen ja tavaroiden mukaan ottaminen”.

Haasteiden lomassa on myös paljon hyvää. Poikien ilo ja uteliaisuus kantavat pitkälle.

”Vahvuuksia meidän nelosluokkalaisella on tiedon jano, hän on hirveän fiksu ja utelias. Tykkää keskustella, aloittaa usein keskustelut myös luokassa. Eskarilainen taas tykkää tekemisestä, on aktiivisesti mukana kaikessa, iloinen ja empaattinen”, hymyilee Heidi.

”Minulla on myös ollut koulussa haasteita keskittymisessä ja muistamisessa. Edelleen olen melko hajamielinen ja impulsiivinen, ilman kalenteria en voisi elää. Ymmärrän siis hyvin poikieni tilanteen ja pystyn samaistumaan heihin. Tiedän ettei se ole lapsillani tahallista tai ilkeyttä, kun ei vaan muista, ei pysty eikä kykene. Lapselle tulee turhautuminen, eikä se ole lapsen

vika. Lasta pitää tukea, tsemrata ja kannustaa. Kaikesta voi selvitä.”

Tuen saanti vaikeaa

Tuen saanti ammattilaisilta päiväkodissa ja koulussa ei aina ole ollut helppoa eikä itsestään selvää.

”Olen usein kokenut, että kodin viestiä oppimisen haasteista ja käytöksestä jopa vähätellään. Että seurataan ja odotellaan – se on se kuva siitä suhtautumisesta. Tuntuu, ettei mikään tule tarjottuna, kaikesta olen itse joutunut ensin ottamaan selvää”, Heidi huokaisee.

Eskarissa olevalle pojalle on sittemmin tehty oma suunnitelma ja hän on saanut tehostettua tukea.

”On käytetty sermejä ja hänellä on oma avustaja, joka voi antaa syvähierontaa, pään naputtelua eli avustaja auttaa viemään sen eskarihetken läpi.”

Vilkkaalle pojalle on kuitenkin haastavaa olla koko päivä 15-18 lapsen ryhmässä.

”Ryhmässä on paljon muitakin vilkkaita lapsia, mikä aiheuttaa härdeliä ja meidän poika lähtee siihen mukaan. Sitten hän kuormittuu siitä ääni- ja visuaalisesta maailmasta, ja se purkautuu usein kotona raivarina.”

Nelosluokkalaisella on koitettu erilaisia tuoleja, fid-

get kuutiota, kuulokkeita. Pojan keskittymistä vaikeuttaa myös haastava luokkatila, joka on pieni ja jossa on korkeat pöydät ja pyörivät tuolit.

”Jo päiväkodissa hänet ohjattiin toimintaterapeuttin arvioon, mutta mitään ei silloin vielä tehty. Oikein mikään hänen kanssaan ei ole vielä auttanut, vaan oleminen on aina yhtä vaikeaa. Itse toivoisin hänelle pienryhmää.”

Koulussa on keskusteltu pojan tilanteesta vaihtelevasti opettajan, erityisopettajan ja koulupsykologin kanssa.

”Koulussa on hyvä, kun on vain se yksi opettaja, jonka kanssa voi pitää yhteyttä suoraan. Mutta mitään ei kattavasti ole kirjattu ylös ja ollaan sitä mieltä, että seurataan tilannetta. Se on todella turhauttavaa.”

Heidiä huolestuttaaakin, että miten poika pärjää myöhemmin isossa ryhmässä, isossa maailmassa?

”Olen jutellut hänen kanssaan paljon, ja kertonut omista kokemuksistani. Kertonut hänelle, ettei oppimisvaikeus ole mikään vika, vaan ominaisuus joka on, ja siihen on olemassa keinoja, jotka helpottavat mm. muis-

Päiväkodissa yhteistyö ja seuranta ovat sujuneet

paremmin. Eskarissa pojan tilannetta arvioidaan säännöllisesti ja mukana ovat olleet omahoitaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja välillä myös pojan toimintaterapeutti.

”Myös asiantuntija aistiyliherkkyydestä on joskus ollut mukana.”

Kun kotona sattuu ja tapahtuu

Iso ongelma perheellä on ollut se, että välttämättä poikien ongelmat eivät suoraan näy päiväkodin tai koulun arjessa niin voimakkaina kuin kotona.

”Meillä lapset esimerkiksi raivoavat kotona, mutta eivät päiväkodissa tai koulussa. Eskarilainen tsemppaa päiväkodissa koko päivän valtavasti, niin raivoaminen ei näy siellä. Kun hän tulee kotiin kuormittuneena, niin hän saattaa huutaa sohvan alla puolitoista tuntia. Siihen on kokeiltu kaikkea esimerkiksi tuuletinta, joka viilentää oloa ja jääpalan antamista suuhun eli aisteihin vaikuttamista, jotta huomio siirtyisi raivoamisesta johonkin muuhun. Sitten keskustellaan jälkeenpäin, että mistä meni hermo.”

Vanhemman pojan kohdalla Heidi miettii, että kun pojan tavarat ovat hukassa, kirjat kotona ja läksyt tekemättä ne eivät näy opettajalle niin vakavina ongelmina.

”Haluan todellakin antaa vinkin, että ammattilaiset päiväkodeissa ja koulussa kuuntelisivat vanhempia ja sitä viestiä mikä tulee kotoa, niistä haasteista, joita vanhemmat kohtaavat päivittäin useita kertoja. Vaikka ne eivät näkyisi heille, niin ne ovat olemassa, joten ottakaa todesta ne vanhempien huolten aiheet.”

Hae ajoissa apua ja ole rohkea

Heidille on tärkeää pitää huolta omasta jaksamisesta ja hyvinvoinnista, jotta arki haastavien lasten kanssa sujuisi.

”Itse pitää levätä, ottaa aikaa itselle. Tehdä niitä asioita, joista nauttii ja tykkää.”

Perheille, joiden lapsilla on oppimisvaikeutta Heidi kannustaa puhumaan ja ottamaan asioista selvää.

”Etsi tietoa, hae apua ajoissa, puhu neuvolassa, pyydä apua, puhu päiväkodissa.

Ota asioista myös itse selvää ja lue. Puhu niistä kotihaasteista avoimesti ja yritä saada myös asiantuntijoita mukaan yhteisiin palavereihin päiväkodissa ja koulussa.”

”Kannattaa tavata perheitä ja vanhempia, joilla

samanlaisia haasteita. Vertaistuki auttaa todella paljon.”

Vertaistuen kautta voi saada toimivia käytännön ohjeita ja tietoa, mistä ja millaista tukea on saatavilla paikallisesti ja mihin on oikeus.

”Itse ole saanut apua myös perheneuvonnasta, lasten psykiatriselta poliklinikalta ja Parempi arki ry:stä. Luen myös erittäin paljon ja totta kai myös netistä on saatavilla paljon tietoa.”

Heidi haluaa korostaa varhaista puuttumista, ja tukitoimien aloittamista ajoissa, jotta kotona ei väsyttäisi vaan osattaisiin tukea lasta oikein. Yhteistyö kodin, päiväkodin ja koulun kanssa mahdollistaa lapsen tukemisen oikealla tavalla ja ehkäisee ongelmien kasaantumisen ja kärjistymisen.

”Minusta ei ole olemassa yhtä hyvää ikää, jolloin pitäisi alkaa kartoittaa oppimisen vaikeuksia. Pitää katsoa kokonaisuutta ja kuunnella niitä haasteita, joita siellä kotona on, että onko se kasvatuksellista haastetta, vai voiko olla jotain muutakin.”

Heidi Laari kannustaa vanhempia hakemaan ajoissa tukea, jos epäilee lapsellaan oppimisen vaikeutta.

Kun töissä takkuu, eikä mikään suju – taustalla voi olla oppimisvaikeus

Taas töissä, uusi aamu ja uudet kujeet. Jännittää ja stressitaso korkealla.

”Huomaako joku, etten osaa uutta asiaa vieläkään, etten ole oppinut? Muut jo menevät menojaan, jään jälkeen ja hävettää. Tiedän, että se johtuu mun oppimisvaikeudesta, mutta en uskalla kertoa siitä täällä työpaikalla, en etenäkään Mirjalle”, miettii Pekka tuskaisena vaihtaessaan pukukopissa ylleen työhaalariaan.

”Miksi Pekka ei ole vieläkään oppinut tätä uutta asiaa? Kuinka monta kertaa olenkaan yrittänyt? Lupaani olla rauhallinen, ja opetan vielä kerran. Mutta tämä on viimeinen kerta. Jos hän ei nyt opi, niin...”, miettii Pekan esihenkilö Mirja, joka on saanut muilta työntekijöiltä viestiä, ettei Pekka vieläkään osaa käynnistää uusittuja työkoneita oikein, eikä tehdä raporttia uuteen digitaaliseen lomakepohjaan.

Onko tämä fiktiivinen tilanne tuttu? Molempia ahdistaa. Jos, niin puhaltakaa peli poikki. Kumpi tahansa. Ottakaa asia puheeksi.

Nyt tarjolla on myös apua.

Oppi-Va -hankkeessa on vuodesta 2017 työstetty menetelmiä, jossa työnantajille tarjotaan tukea, ohjeita ja välineitä, jotta kukaan työntekijöistä ei mahdollisen

oppimisvaikeuden vuoksi syrjäydy työelämästä.

”Oppimisvaikeus ei saa estää työntekijää suoriutumasta tehtävistään, vaan tukea ja välineitä on oltava olemassa”, sanoo Oppi-Va -hankkeen hankepäällikkö Mervi Ylitalo.

Oppimisvaikeus on edelleen tabu työpaikoilla

Työelämän jatkuva muutos ja tarve uudistua ja oppia uutta sekä digitalisaation lisääntyminen luo sekä työntekijöille että työnantajille haasteita. Oppi-Va -hankkeen tavoitteena on ollut, että työpaikoilla huomataan, millaisesta tuesta työntekijät hyötyvät ja räätälöidään työohjeet sen mukaan.

”Haluamme lisätä tietoisuutta, että näistä asioista puhutaan. Aluksi mietimme paljon, miten saamme rikottua sen tabun, että uskalletaanko oppimisvaikeuksista puhua suoraan ja oikeilla nimillä ilman, että se on syyllistävää tai leimaavaa. Emme kuitenkaan ole lähteneet testaamaan henkilöstöä, tai keränneet tietoa keillä mahdollisesti on oppimisvaikeus, vaan haluamme löytää ja tuottaa tapoja, joista kaikki voivat hyötyä”, kertoo Ylitalo.

Konkreettisesti Oppi-Va -hankkeessa on autettu työpaikoilla asioiden puheeksi ottamista eli dialogisuutta. Usein työohjeita on selkeytetty esimerkiksi kuvien, videoiden, animaatioiden tai vaikka sanelun avulla. Saatavilla on ollut monia erilaisia digitaalisia sovelluksia, joita on voitu ottaa käyttöön älypuheliin.

”Työntekijöillä täytyy olla mahdollisuus oppia ja ylläpitää perustaidot ajan tasalla selviytyäkseen työn muutoksessa. Samalla kehitetään työpaikkojen sisäistä viestintää ja yhdenvertaisuuden toteutumista”, jatkaa Ylitalo.

Mutta ennen kuin päästiin näin pitkälle, haluttiin selvittää missä vika. Ja sehän löytyi, todellinen valuvika.

Aiemmassa pohjoismaisessa selvityshankkeessa todennettiin, että aikuisten oppimisvaikeudet etenkin Suomessa ovat tabu. Oppimisvaikeuksia ei tunnisteta työelämässä, ja jos, niin ei ole mitään välineitä niitä varten.

”Mielikuva on, että koulussa oppimisvaikeudet tunnistetaan, mutta kun ihminen siirtyy työelämään, oppimisvaikeudet jäävät sinne koulun penkille. Näinhän ei käy, vaan oppimisvaikeudet ovat siellä ihmisen selkärepussa aina. Hyvät oppimiskokemukset, mutta myöskin

ne vaikeudet. Ja vaikka niitä haasteita kompensoidaan eri tavoin, aikuinen oppii välttelemään niitä tehtäviä, joissa kokee vaikeuksia. Samalla ihminen usein myös sulkeutuu ja etäntyy ottamasta uusia haasteita vastaan. Tämä voi aiheuttaa suuria haasteita työelämässä”, painottaa Ylitalo.

Tunnistamaton oppimisvaikeus aiheuttaa työn välttelyä, lisää sairaspotilaaloja, tulee turhautumista ja ylikuormittumista.

”Joku voi saada läheiseltä työkaverilta pitkään apua työtehtävien tekemisessä ja uuden opettelussa, mutta se johtaa ristiriitaan, jossa työkaveri joutuu salaamaan toisen haastavan tilanteen ja kuormittuu lopulta itse”, lisää Ylitalo.

Virheet vähenevät, itseluottamus kasvaa

Kun työntekijän haasteet, vaikeudet ja mahdollisesti taustalla ollut oppimisvaikeus on tunnistettu ja eri välineet otettu räätälöidysti työtehtävistä riippuen käyttöön, työn sujuminen vahvistuu, virheet vähenevät ja pulmia ratkaistaan. Työntekijän itseluottamus ja motivaatio lisääntyvät.

”Kaikkien tulee päästä toteuttamaan oma potentiaa-

linsa työelämässä, tuomaan oma osaaminen ja ideat työn kehittämiseen.”

Myös työhyvinvoinnin näkökulmasta ollaan ydinasioiden äärellä.

”Vältytään siltä, että oletetaan jonkun olevan hankala tyyppi tai laiska, tai väärässä työpaikassa. Näillä tekijöillä on merkitystä myös työpaikkakiusaamisen ehkäisyssä”, huomauttaa Ylitalo.

Työnantajat innoissaan Oppi-Va-hankkeen sisällöstä

Oppi-Va -hankkeelle oli selkeä tilaus ja tarve sen alkaessa 2017, ja nyt syksyn aikana kysyntä on vain lisääntynyt.

Oppi-Vassa on alusta saakka oltu suorassa kontaktissa työelämään ja yrityksiin.

”Meidän pääkontaktit ovat olleet pääluottamusmiehiä, työsuojeluvaltuutettuja ja luottamusmiehiä, sekä henkilöstöpäälliköitä, koulutuspäälliköitä ja yksiköiden johtajia. Viesti on mennyt perille, vaikka hankkeen käynnistäminen vie aina sen oman aikansa. Tämän vuoden alusta olemme todella aktiivisesti ja hienosti päässeet yrityksiin. Lisäksi ammattiliitot ovat olleet tärkeä yhteistyökumppani, mukana ovat olleet SAK, PAM, AKT ja SEL.”

Käytännössä hankkeessa on päästy työpaikoille usein juuri luottamusmiesten ja henkilöstöpäälliköiden kautta. Seuraavaksi on tehty alku- ja loppukartoitus ja

Mervi Ylitalolle Oppi-Va -hankkeen vetäminen on ollut palkitsevaa ja motivoivaa.

niiden pohjalta räätälöity 1-3 päivää kestävä valmennus, joka perustuu kartoituksen tuloksiin. Alkukartoituksesta selviää mm. millaista tukea työntekijät kaipaavat työtehtävissään.

”Olemme räätälöineet yhdessä yritysten kanssa heille sopivan työkalupakin, joka koostuu erilaisista sovelluksista ja ohjeista työntekoa tukemaan ja helpottamaan.”

Oppi-Va -hankkeessa on oltu myös joustavia suhteissa yrityksiin

”Lähtökohtainen suunnitelmahan ei aina sellaisenaan toimi, vaan sitä on muokattu yritysten omiin tarpeisiin. Se on tämän toiminnan vahvuus”, toteaa Ylitalo.

Harva työnantaja esimerkiksi tietää, että TE-toimistosta voi hakea apuvälinehankintoihin tai työpaikan muutostoihin nk. työolosuhteiden järjestelytukea aina 4000 euroon saakka henkilöä kohden.

Lopputuloksena Työ sujuvaksi! -materiaali

”Päätimme, että jotain on tehtävä ja halusimme hankkeessa kehittää jotain pysyvää ja käyttökelpoista. Tuotimme hankkeessa työkalupakin, materiaalin, joka julkaistaan joulukuun aikana Lectora-alustalla netissä.”

Materiaalin nimeksi tulee Työ sujuvaksi! ja siihen on koottu tietoa, vinkkejä, apuvälineitä ja hyötysovelluksia, joita on jo olemassa.

”Me emme siis ole kehittäneet mitään uusia välineitä, vaan olemme koonneet yhteen sen, mitä on jo olemassa ja tarjotaan se maksuttomasti työnantajien käyttöön.”

Vuoden 2019 alusta materiaali Työ sujuvaksi! siirtyy Erilaisten oppijoiden liiton toiminnoksi ja materiaali löytyy heidän nettisivuilta.

Oppi-Va -hankkeen hankepäällikkö Mervi Ylitalolle hankkeen vetäminen on ollut palkitsevaa ja motivoivaa.

”On onnistuttu hyvin, määrälliset tavoitteet saavutettu ja saatu vaikutusta ja vaikuttavuutta siellä, missä on oltu. Olemme aikataulussa ja saadaan valmis lopputuote. Uskomme, että kysyntä työnantajien keskuudessa jatkuu edelleen. Tärkeintähän on, että tämä tavoittaa esimiehet ja työntekijät, ja että työntekijät saavat tästä henkilökoh- taista apua ja tukea, ja pysyvät työelämässä yhdenvertai- sina mahdollisista oppimisvaikeuksista huolimatta.”

SOL Palvelut Oy sai paljon hyötyä Oppi-Va -hankkeelta

”On ollut mielenkiintoista osallistua Oppi-Va -hankkeeseen ja sen myötä erilaisiin oppimista tukeviin työkaluihin”, kertoo henkilöstön kehityksen päällikkö **Merja Ollikka**, SOL Palvelut Oy:stä.

”Olemme myös erittäin tyytyväisiä hankkeen ammattilaisilta saatuihin oppeihin ja vinkkeihin, joihin liittyen meillä on myös ollut koulutusta. Muille työnantajille haluankin lähettää viestin, että kannattaa rohkeasti ja uteliaasti hyödyntää Oppi-Van työkalupakkia ja oppeja sekä verkostoja.”

Miten SOL Palvelut Oy on hyödyntänyt Oppi-Vaa käytännössä?

”Aloitimme henkilöstökyselyllä, joka kohdistettiin meillä tutoreille ja työhyvinvointimentoreille sekä yhden piirin palveluvastaaville. Tarkoituksena oli selvittää mm. työssäoppimista ja millaisia haasteita on lukemisessa, kirjoittamisessa, kielellisesti sekä kyvyssä hahmottaa ja millaista tukea tarvitaan.

Myös työhyvinvointia ja työssä jaksamista sekä työn kuormitustekijöitä kartoitettiin ja kyselyä purettiin esimiesten kanssa.”

Miten esimerkiksi työohjeet tai työntekijän perehdytys on muuttunut?

”Olemme tehneet erityisesti myymälän puhtaana-pitoon liittyen konseptimme mukaisesti työohjeita ja videoita sekä 360 kuvaa, joka on nyt koekäytössä. Odotamme innolla, miten se toimii erilaisilla laitteilla katsottuna.

Halusimme ottaa huomioon myös ergonomian muiden tekijöiden ohella ja näin meillä oli moniam-

matillinen ryhmä työstämässä hanketta osaltamme, esimerkiksi fysioterapeutti oli mukana ohjaamassa ergonomista työskentelyä.”

Mikä on ollut suurin hyöty?

”Olemme oppineet uutta ja löytäneet uusia näkökulmia tehdä asioita, mm. selkokielisyyttä, uusia kuvauskulmia ja tekniikoita. Olemme toki tehneet jo aiemminkin paljon kuvallisia ohjeita ja myös videoita, mutta tämä vielä avasi videoiden ja 360 kuvan merkityksen sekä perehdyttämisessä, työn ohjaamisessa, työturvallisuudessa ja ergonomisessa työskentelyssä sekä kehittämässä, jota aiomme hyödyntää myös jatkossa.

Ja ennen kaikkea erilaisten oppijoiden ymmärtäminen on lisääntynyt. Olemme saaneet tehdä erinomaista yhteistyötä Oppi-Va -hankkeen **Kati Tikkamäen** ja **Riikka Marttisen** kanssa. Siitä iso kiitos myös heille.”

Onnistumisen iloa asiantuntija Riikka Marttisen ohjauksessa.

Kirjat ja sovellukset

27 tutkitusti toimivaa tapaa opettaa

David Mitchell - PS-kustannus

Mistä tiedät, mihin opetus kannattaa perustaa? Mihin seikkoihin opettajan tulee kiinnittää huomiota opettaessaan ja suunnitellessaan opetusta? Mitä taitoja oppijoille on hyvä opettaa? Entä mitä koko kouluun liittyviä ja koulun ulkoisia asioita kannattaa ottaa huomioon? Ota käyttöön 27 tutkitusti toimivaa tapaa opettaa!

Jotta kaikki voisivat oppia, opettajat tarvitsevat tapoja opetuksensa tehostamiseen. Teoksessa esitellään joukko tieteelliseen tutkimukseen perustuvia sovelluksia käytännön opetustyöhön.

“David Mitchellin kirja on erinomainen opas opettajille, opiskelijoille ja tutkijoille. Se yhdistää suuren määrän ajantasaisia tutkimustuloksia ja osoittaa siten, mitkä ovat toimivia opetuskäytäntöjä. Teos kertoo, kuinka kaikki oppijat hyötyvät opetuksen ja oppimisen laadun parantamisesta.”, sanoo professori **Hannu Savolainen**, Jyväskylän yliopisto.

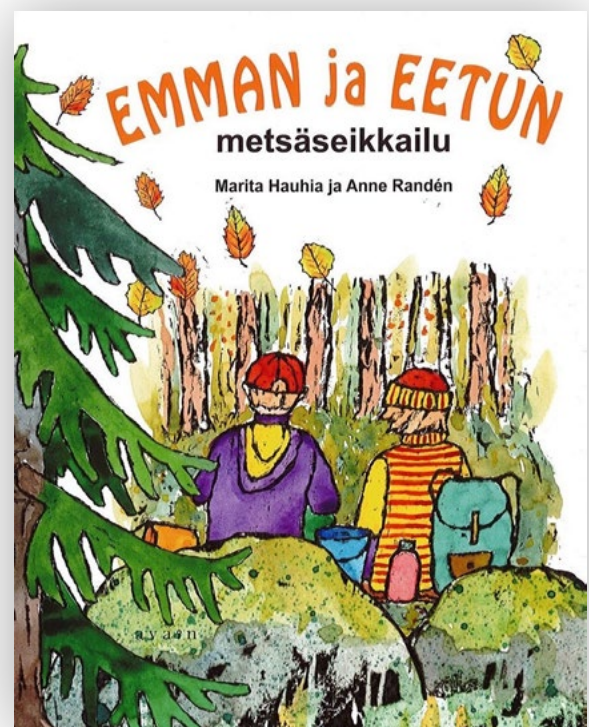

Emman ja Eetun metsäseikkailu

Marita Hauhia, Anne Randén - Avain

Emma ja Eetu suuntaavat äitinsä kanssa metsään tämän helppolukuisen kirjan sivuilla. Reissu muodostuu kin jännittäväksi, kun sisarukset jäävät kahden kesken leikkimään ja Emma näkee pelottavia metsän otuksia.

Marita Hauhian kirjoittama lastenkirja kertoo arkisista kommelluksista elävästi ja samaistuttavasti, huumoria unohtamatta. Anne Randénin värikkäät kuvitukset siivittävät syksyistä seikkailua ja virkistävät silmiä.

Tabletkoulun oppimateriaaleissa puhesynteesi muuntaa tekstin puheeksi – oppiminen tasavertaisuutta

Tabletkoulu on tuonut puhesynteesin osaksi lukiosisältöjä ensimmäisenä oppimateriaalikeskustantajana Suomessa. Kyse on Readspeaker-puhesynteesipalvelusta, joka muuntaa tekstin puheeksi ja sisältää muitakin oppimista tukevia aputoimintoja.

Puhesynteesi on toteutettu nauhoittamalla useita tunteja suomalaisen ääninäyttelijän puhetta, minkä jälkeen äänitteet on pilkottu foneemeiksi ja äänneyhdistelmiksi puheen generointia varten. Äänisynteesin etu on se, että se pysyy ajan tasalla Tabletkoulun jatkuvasti päivittyvien sisältöjen kanssa. Tabletkoulun kustannus- ja kehitysjohtaja **Mari Soikkeli** uskoon sen olevan jo lähitulevaisuutta myös perusopetuksen osalta.

Readspeakerin toteutuksessa ei ole kyse vain tekstin puheeksi muuttavasta tekniikasta vaan siihen liittyy myös ruudulta lukemista helpottavia pedagogisia toimintoja, kuten tekstin kohdistin ja yksinkertaistettu näkymä. Puhesynteesi onkin tukitoiminto, jolla helpotetaan opiskelijan lukemista ja tuodaan uusia mahdollisuuksia tutustua sisältöihin monipuolisesti.

Tabletkoulun tavoitteena on turvata oppimateriaaliensa saavutettavuus kaikille ja edistää näin yhdenvertaisuutta erilaisten oppijoiden kesken. Äänen ja esimerkiksi korostetun tekstin yhdistelmä voi auttaa ketä tahansa ymmärtämään opittavaa sisältöä paremmin.

Mikä Tabletkoulu?

Tabletkoulu Oy on uudenlainen oppimateriaalikeskustantamo, joka tuottaa sähköisiä oppimateriaaleja ja helppokäyttöisiä työkaluja perusopetukseen ja lukioon. Tabletkoulua voi käyttää joko tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella. Jo enemmän kuin kolme neljäsosa lukiosta käyttää Tabletkoulua vähintään yhdessä oppiaineessa.

www.tabletkoulu.fi

Uusi apuväline vieraiden kielten oppimiseen

Vieraiden kielten oppiminen on haasteellista, koska sanojen ääntäminen ja kirjoitusasu poikkeavat useimmissa kielissä toisistaan. Lauseiden muodostamisessa on muistettava sanat ja osattava samalla kertaa soveltaa kieliopin sääntöjä.

Selaimella toimiva Reactored -sovellus on erinomainen uusi apuväline vieraiden kielten oppimiseen. Se perustuu useamman aistin ja yksilöllisesti valittavan oppimistavan käyttöön, jolloin esimerkiksi lukihäiriöstä huolimatta oppija voi oppia nopeasti ja tehokkaasti vierasta kieltä.

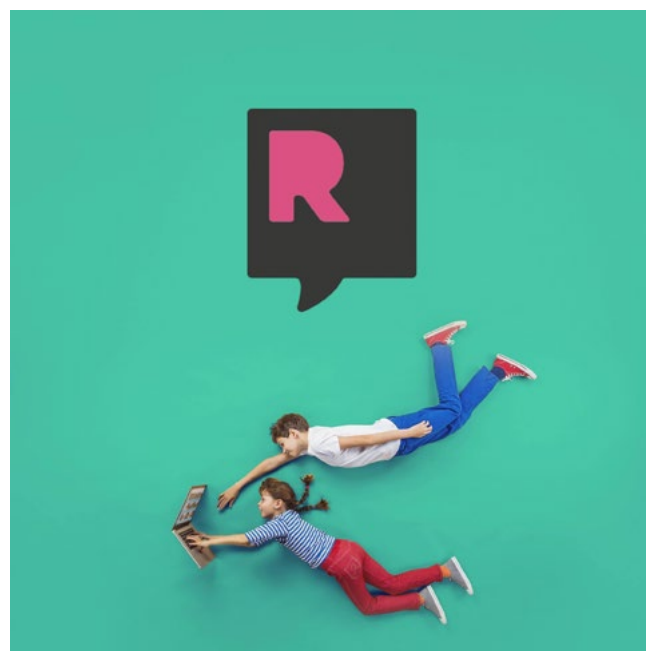
Reactored -sovelluksessa oppija valikoi opetteluun eri aiheisiin liittyviä opettajien laatimia oppitunteja. Oppitunnissa opetellaan ensin aihepiirin keskeiset sanat, sitten kieliopin tukemana niiden pohjalta luotuja lauseita. Aihepiiriin voi myös liittyä kuunneltavissa oleva teksti tai vuoropuhelu, jonka avulla oppija hahmottaa laajemman kokonaisuuden.

Reactored -sovellus on ainutlaatuinen, koska se tukee yksilöllisesti kaikenlaisia oppijoita. Oppija voi itse määritellä, millä tavalla hän haluaa edetä. Jos hän valitsee pelillisen oppimistavan, opettelee hän aihepiiriä valitsemalla kuvan tukemana äidinkielen sanaa vastaavan kohdekielen sanan ja lausetasolla järjestää annetut sanat oikeaan järjestykseen. Oppija myös kuulee ja voi ääntämisen opettelemiseksi toistaa jokaisen vastauksen.

Jos oppija valitsee oppimiseen tuottamistavan, hän voi halutessaan ensin kuunnella vastauksen useamman kerran. Sitten hän vastaa joko puhumalla, jolloin pu-

heesta tekstiksi ominaisuus muuntaa puheen kirjoitukseksi, tai hän voi kirjoittaa vastauksensa. Tällöin apuna on oikeinkirjoitustunnistin, joka valvoo jokaista näppäiltyä kirjainta ja ilmoittaa punaiseksi muuttuvalla värillä ja eri äänellä, jos tulee väärä kirjain. Tämä auttaa lukihäiriöistä oppijaa huomaamaan virheensä välittömästi. Oikean vastauksen muodostamisessa apuna on kuuntelumahdollisuuden lisäksi painike, jota klikkaamalla oppija saa kirjain kirjaimelta oikean vastauksen. Näin oppija päätyy aina oikeaan vastaukseen ja voi käyttää juuri niin paljon apukeinoja kuin tarvitsee.

Reactored -sovellukseen voi tutustua 14 päivän ajan ilmaiseksi. Löydät sen ja tarkemmat tiedot sekä ohjevideot osoitteesta www.reactored.com.

**Reactored-sovellus on ainutlaatuinen,
koska se tukee yksilöllisesti
kaikenlaisia oppijoita.**

Satsar på jobbet med hjärta och yrkeskunskap

Jussi Pihkala, ordförande för Förbundet för all inlärning, kopplar av på stugan med att hugga ved och plantera träd, också på joggingstigen kan man träffa på honom. Det dagliga jobbet som undervisningsråd vid Undervisnings- och kulturministeriet gör honom välorienterad när det gäller vad som är aktuellt och vad som är på kommande på undervisningsområdet. Denna know-how för han med sej också till Förbundet för all inlärning och till den nya strategi, som vi tillsammans har utarbetat under hela hösten.

”Det här ordförandeskapet har börjat på ett uto-mordentligt sätt. Något litet kände jag till Förbundet på förhand, men nu har jag såklart lärt mej mycket mer och bekantat mej med verksamheten. Det har också varit fint att kunna börja det här förtroendeuppdraget i det här samhällseliga förändringsskedet. Världen förändras snabbt och i höstens strategiarbete har vi arbetat med inriktningen för vår verksamhet, våra värden och visioner de närmaste fem åren.

Pihkala för fram fyra centrala saker i strategiarbetet.

”Vilken verksamhet kan vi dra ner på, vad kan vi avstå från helt och hållet, vad kan vi stärka hos det som vi har och vad för nytt bör vi skapa. D.v.s. vi söker efter de spjutspetsar som vi ska gå vidare med, med beaktande av de begränsade resurserna, som är rätt så knappa.”

Samarbetet med de regionala föreningarna hör till utvecklingsarbets viktigaste delområden.

”De regionala föreningarnas röst hörs i strategiarbetet och så skall det också vara. Det här är inte en sak för någon liten krets. Deltagande och aktiv interaktion behövs, för att vi skall kunna uppleva att vi är en helhet.”

Samhällelig påverkan är också ett centralt och inspirerande föremål för utveckling i Förbundet för all inlärning.

”Av vår befolkning har 10-20 % inlärningssvårigheter. Vi vill i fortsättningen allt starkare föra fram till beslutsfattarna vad detta innebär, och vad man bör göra för att det t.ex. ska bli möjligt att få stöd på ett

jämlikt sätt på olika håll i Finland.”

Och vad har varit det största glädjeämnet i verksamheten vid Förbundet för all inlärning?

”Att få se det kunnande som här finns. Och den entusiasm med vilken det här arbetet görs på olika håll. Det, att verksamheten är en hjärtesak för oss alla. Det här är viktiga saker.”

LukSitko

Moniammatillinen aikakauslehti oppimisvaikeuksista ja erilaisesta oppijuudesta

Haluatko tilata LukSitko-lehden vuodelle 2019?

LukSitko-lehti tarjoaa tietoa oppimisvaikeuksista ja erilaisesta oppijuudesta.

LukSitko ilmestyy kaksi kertaa vuodessa ja sen tilaus-hinta on 20 euroa.

Tilaus postitse:
Erilaisten oppijoiden liitto
Vuorikatu 16 A 1
00100 Helsinki

Tilaus netissä:
www.erilaistenoppijoidenliitto.fi

Julkaisija:
Erilaisten oppijoiden liitto ry

Tilauslomake, LukSitko 2019

Tilaajan nimi: _____

Sähköpostiosoite: _____

Olen lukijärjestön jäsen
seuraavassa järjestössä: _____

Lehti lähetetään osoitteeseen: _____

Lasku lähetetään osoitteeseen
(+ mahdollinen viite): _____

Y-tunnus: _____

Päivämäärä: _____

Tilaajan allekirjoitus: _____